

Kiskunhalasi Konduktív Óvoda és Általános Iskola

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*„A gyermek olyan,
mint egy pillangó a szélben.
Néhány magasabbra tud repülni, mint mások,
de mindegyik a legjobb tudása szerint repül.
Miért is hasonlítanád össze őket?
Mindegyik más.
Mindegyik különleges.
Mindegyik gyönyörű.”*

I. INTÉZMÉNYÜNKRŐL	4
II. A KONDUKTÍV NEVELÉS	5
Konduktori, pedagógusi kompetenciák	5
A konduktor feladatai	6
A konduktív nevelés folyamatosságának megvalósítása	7
III. A KONDUKTÍV PEDAGÓGIAI MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI	8
1. Pedagógiai alapelvek	8
2. Általános célok	8
3. Kiemelt konduktív pedagógiai célok	9
4. A konduktív pedagógiai program nevelési feladatai	10
IV. TEVÉKENYSÉGRENDSZER	19
1. Mozgástevékenység	19
2. Játék – munka – tanulás	20
V. A KONDUKTÍV PEDAGÓGIA SPECIÁLIS MÓDSZEREI ÉS ESZKÖZEI	24
1. A kondukció	24
2. A konduktív megfigyelés	24
3. A differenciálás	24
4. Facilitáció	25
5. Motiváció	25
6. Ritmikus intendálás	25
7. A konduktív csoport	25
8. A kondicionálás fogalma a konduktív pedagógiában	26
9. Komplex program	26
10. A feladatsorok	26
11. A konduktor	28
VI. A KONDUKTÍV NEVELÉS FOLYAMATOSSÁGA	29
1. Felvétel	29
2. Bekerülés	29
3. Tervezés	29
4. A konduktív fejlesztés eredményessége - speciális indikátorok	30
5. Dokumentáció	31
6. Az intézmény nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése	32
VII. AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA	33
A konduktív óvodai nevelés jellemzői	33
A konduktív óvoda helye a konduktív nevelés rendszerében	33
Az óvodai nevelés alapelvei	33
Az óvodai élet megszervezése	34
Az óvodai nevelés tervezése	34
Az óvodai nevelés feladatai	36
1. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	36
2. Az anyanyelvi nevelés	37
3. Értelmi fejlesztés	38
4. Az egészséges életmódra nevelés	39
Az óvodai nevelés tevékenységi formái	42
1. A játék	42
2. A külső világ tevékeny megismerése	44
Az óvoda kapcsolatai	56
1. Óvoda és a család kapcsolata	56
2. Az óvoda és az iskola kapcsolata	56
VIII. A KONDUKTÍV ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	57
A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja	57

A Helyi Tanterv, a tankönyvek, taneszközök kiválasztásának elvei	57
A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei	57
A nevelő-oktató munka pedagógiai céljai	57
A nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai	58
1. A személyiség-fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	58
2. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	59
3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	60
4. Az iskola környezeti nevelési programja	62
5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	63
6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység	63
7. A tanulási kudarcnak kitett gyermekek felzárkóztatását segítő program	64
8. Gyermekek- és ifjúságvédelem	64
A szülők, a neveltek és a pedagógusok együttműködési formái	65
Tanulási - tanítási módszerek	67
Az oktató-nevelő munka eredményeinek mérése, értékelése	68
Tanítási órán kívüli tevékenységek	72
X. LÁZÁR ERVIN PROGRAM	73

ZÁRADÉK

FÜGGELÉK – HELYI TANTERV

INTÉZMÉNYÜNKRŐL

Küldetésnyilatkozat

A központi idegrendszer sérülése következtében mozgássérült gyermekek komplex fejlesztésére világhírű módszert alkalmazó intézetünk munkatársaiként arra törekszünk, hogy az ide járó gyerekeknek magas színvonalú nevelőmunkánk értékeit a legjobb tudásunknak megfelelően adjuk át.

Esztétikus környezetben megteremtjük a feltételeket az orthofunkciós működés kialakításához, komplex személyiségfejlesztés során készítjük elő a mozgássérült gyermekek társadalmi integrációját.

Az intézmény jogi statusa

Neve	KISKUNHALASI KONDUKTÍV ÓVODA ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLA
OM azonosító	102403
Székhelye	6400 Kiskunhalas, Esze Tamás lakótelep 6.
Telefonszáma	+36-77-422-577
e-mail címe	kpisz@freemail.hu halaskonduktivvezeto@gmail.com
Honlapja	www.halaskonduktiv.hu
Típusa	Közös igazgatású köznevelési intézmény
Működési területe	országos
Jogállása	Az intézmény önálló jogi személy
Férőhelyek száma	28 fő - összevont óvodai csoport - 8 fő - differenciált iskolai tanulócsoport - 20 fő
Az intézmény alapítója	Emberi Erőforrások Minisztériuma
A fenntartó neve, címe	Kiskőrösi Tankerületi Központ 6200, Kiskőrös, Petőfi Sándor tér 2.

A KONDUKTÍV NEVELÉSRŐL

Dr. Pető András (1893-1967) orvos-pedagógus fejlesztette ki a konduktív nevelés rendszerét. A konduktív nevelés alap gondolata, hogy az idegrendszer károsodása ellenére is rendelkezik tartalékokkal, új kapcsolatok kiépülésének lehetőségével, amelyek a tanulási-tanítási folyamat megfelelő vezérlésével mozgósíthatók.

A konduktív nevelés olyan speciális integrált nevelési folyamat és tanulásvezérlés, amely az adott életkornak megfelelően a mozgássérült személy minden funkciójára kihat, és amely lényege az aktív tanuláson alapul, sokoldalú személyiségfejlesztés.

A konduktív pedagógia a dysfunkciókat a játék, az iskolai foglalkozás, a munka és az önellátás minden fázisa közben rávezeti az öntevékenységre. Ez a rávezetés **a kondukció**. A célok elérése érdekében végrehajtott cselekvéshez szükség van az idegrendszer szervező működésére, az új koordinációk kialakulására, amely koordinációk alapját képezik az egész személyiség orthofunkciós működésének.

Ehhez elengedhetetlen a megtanult működések reprodukív és alkotó jellegű alkalmazása - elsősorban azért, hogy az, ami eddig csak tudati kontroll mellett működött, az készséggé, képességgé váljék - ugyanígy a rendszerezés, rögzítés mozzanatára, amely lehetővé teszi a funkciók magasabb szintű integrációját. **Ezért a konduktív pedagógiai ellátás a nap minden órájában tart.**

A konduktív nevelés **egyik legfőbb célja a nevelt optimális időben történő integrálása**. A konduktív nevelési rendszerben a család tanítása-nevelése, a befogadó környezet felkészítése és a nevelt életútjának követése - szükség esetén ismételt segítségnyújtás – egymásra épülő elemek.

Konduktori, pedagógusi kompetenciák

- * Alapvető és elengedhetetlen tulajdonság a sérült gyermekek iránti elfogadás, empátia, melynek alapja a másság elfogadása, a tolerancia. A konduktornak, óvodapedagógusnak, tanítónak fejlett kommunikációs készségre, türelemre, nem utolsósorban felelősségérzetre van szüksége.
- * **A CP-vel élő gyermek személyiségfejlesztése** - az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíteni a gyermekek értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését.
- * **Konduktív csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése** - a közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználása, az egyének közötti különbségek megértése, a közösségben kialakuló konfliktusok kezelése, az együttműködés készségeinek fejlesztése.
- * **Szaktudományi, a szaktárgyi és a tantervi tudás** - a gyermekek fogalomrendszerének fejlődését elősegíti, az egyes tudományterületek szemléletmódját, értékeit megismerteti, az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségeket kialakítja, szakterületének az egészség védelmével és fejlesztésével való összefüggéseit felismeri, s ezzel a gyermekek egészségfejlesztését elősegíti.
- * **A konduktív pedagógiai komplex folyamat tervezése** - a saját konduktív pedagógiai munkáját a feltételek árnyalt elemzése alapján átfogóan és részletekbe menően megtervezi, tapasztalatait előre mutató módon elemezi és értékeli.

- * **Az aktív tanulás támogatása** –különösen a tevékenységen alapuló aktív tanulás, a szociális kompetenciák, a kezdeményezőképeség, az alapvető gondolkodási műveletek, a problémamegoldó gondolkodás folyamatos fejlesztése, a gyermekek előzetes tudásának, ismereteinek és készségeinek integrálása, az önálló tanulás képességének megalapozása, fejlesztése, a gyermekek testi-lelki-szellemi egészségének fejlesztése
- * **Konduktív pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése**- változatos értékelési eszközök alkalmazása: a gyermekek fejlődési folyamatainak, teljesítményeinek és személyiségfejlődésének elemző értékelése, a különböző értékelési formák és eszközök használata, az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazása, az önértékelés fejlesztése
- * **Kommunikáció és a szakmai együttműködés** - a gyermekekkel, a szüleikkel, a kollégákkal, a társszakmákkal, és egyéb fejlesztő intézményekkel történő együttműködés, a velük való hatékony kommunikáció
- * **Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért** - a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követése, önálló ismeretszerzés, személyes tapasztalatainak tudományos keretekbe integrálása, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazása

Ezeket felül a konduktor, óvodapedagógus, tanító legyen képes:

- kölcsönös bizalom kiépítésére kollégáival, neveltjeivel, azok hozzátartozóival,
- érzelmileg stabil, képes elviselni a munkájából adódó fokozott érzelmi megterhelést,
- az emberi értékek és az etikai normák tiszteletben tartására, odafigyelni másokra.

A konduktor feladatai

- felvételt jelentkező gyermek esetében szűrést, tanácsadást végez és ennek eredményétől függően javaslatot tesz, vagy ő maga megszervezi a legmegfelelőbb foglalkoztatási formát a CP-vel élő gyermek számára;
- elkészíti, szervezi és vezeti a CP-vel élő gyermekek konduktív nevelési programját a mozgás és kognitív fejlesztést egyaránt;
- a gyermek érdekeit figyelembe véve, a hosszú távú célnak megfelelően a szülővel, kollégákkal közösen kidolgozza a gyermek napirendjét;
- az egyén és csoport életkorát, képességeit figyelembe véve, kialakítja a gyermekek foglalkozási programját és beilleszti napirendjükbe;
- megfigyelései alapján folyamatosan aktualizálva, kidolgozza a gyermekek közelebbi és távolabbi célkitűzéseit egyénenként;
- munkája során figyelemmel kíséri az egyének és a csoport fejlődését;
- tanítja a gyermekeket és családjukat arra, hogy a fejlesztés során tanultakat hogyan alkalmazhatják a napi tevékenységeikben;
- segíti a segédeszköz megfelelő kiválasztását és tanítja azok használatát;
- folyamatos kapcsolatot tart a szülővel, hozzátartozókkal, szakértői bizottságokkal, fejlesztő szakemberekkel, orvosokkal, intézményekkel, szülői értekezlet, fogadóóra, iskolalátogatás, családlátogatás keretében;
- foglalkozást vezet, bemutatót tart, konduktorok, hallgatók és más szakemberek számára;
- kötelessége a szakmai önképzés, megújulás, az intézmény továbbképzési programja alapján.

A konduktív nevelés folyamatosságának megvalósítása

Intézményünkbe a Szakértői Bizottságok javaslatára kerülnek a gyerekek. Életkoruk, diagnózisuk, mozgásállapotuk szintje, a szülők igénye alapján döntünk felvételükről csoportba sorolásukról.

A felvétel kritériumai:

- legyen kontaktusképes a gyermek (kérések, utasítások megértése, követése)
- saját és társai épségét ne veszélyeztesse viselkedésével
- epilepszia esetén gyógyszerre be legyen állítva
- súlyos belgyógyászati eltérés, betegség esetén szakorvosi vélemény legyen a gyermek terhelhetőségéről

Óvodai, iskolai csoportba történő felvételnél a gyermek megfigyelési ideje 1-2 hónap. A további foglalkoztatást csak abban az esetben utasítjuk el, ha a nevelési rendszertől eredmény nem várható.

Óvodai csoportba osztjuk be a gyermeket, ha

- betöltötte a 3. életévét, a szakértői bizottság konduktív óvodai nevelését javasolta.
- elérte a tanköteles életkort, de a szakértői bizottság továbbra is óvodai nevelését tartja indokoltnak

Iskolai csoportba osztjuk be a gyermeket, ha

- elérte a tanköteles életkort, a szakértői bizottság javasolta az általános iskola 1-4 évfolyamába.
- Az iskolai csoportban a tanulók iskolai felkészítése kiscsoportokban – lehetőség szerint évfolyamonkénti bontásban történik.

A kiscsoportok kialakításának elvei:

- egy kiscsoportba hasonló korosztályú gyerekek kerülhetnek.
- legfeljebb két évfolyam, vagy két évfolyam és két iskolatípus vonható össze.

A gyermekek oktatása-nevelése-fejlesztése napközis ellátás formájában történik.

A távol lakó, vagy szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek hét közbeni kollégiumi elhelyezésére a Bernáth Lajos Kollégiumban van lehetőség.

Az óvodai és iskolai csoportba felvett gyerekek konduktív nevelése addig tart, amíg képessé válnak a társadalmi integrációra, azaz értelmi képességüknek megfelelő óvodában, iskolában eleget tudnak tenni az adott követelményeknek külön segítő nélkül.

AZ INTÉZETBEN FOLYÓ NEVELŐ – OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI

Pedagógiai alapelvek

Intézetünk nevelő – oktató - helyreállító munkája a konduktív nevelés rendszerén alapul. Szakmai munkánkat a gyermekszeretet, a tisztelet, a megbecsülés és a másság elfogadása jellemzi. A gyermekek egyéni képességeinek, értékeinek kibontakoztatását helyezzük előtérbe, személyiségfejlődésük, illetve fejlesztésük során.

Nevelőmunkánkban elsősorban humán alapelvekre építünk:

- **az ember tiszteletére** - az emberre jellemző tulajdonságok még az idegrendszer súlyos károsodása esetén is jelen vannak,
- **az aktivitás és kreativitás tiszteletére** - az ember minden helyzetben képes hasznossá válni.

Általános célok

Programunk céljai azokat a kialakítandó szükségleteket, fejlesztendő képességeket tartalmazzák, amelyekről úgy véljük, hogy a mozgássérült gyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez elengedhetetlenül szükségesek.

• **A társadalmi alkalmazkodás megtanulása, a közösségi élet, a kreatív magatartás, a kommunikáció módjainak elsajátítása.**

• **A koordináció megtanulása, az akarat és érvényesítés koordinálása, valamint az egyes cselekvések elemeinek időben és térben történő összehangolása.**

Ennek megfelelően:

- *a mozgássérült egyén rávezetése arra, hogy az életkorának megfelelő követelményeknek saját erőből próbáljon megfelelni,*
- *a mozgás, mint az alkalmazkodáshoz szükséges koordinált tevékenység orthofunkciós kivitelezése, a cél önálló képzése, az öntevékenység, valamint az aktív magatartás szokásának kialakítása,*
- *életkoruknak megfelelő szocializációs fejlettségi szint kialakítása, a tolerancia, humanitás, empátia, belátás, segítőkészség, másság elfogadásának megalapozása (magasabb rendű erkölcsi érzelmek megalapozása)*
- *az ismeretszerzés módjainak megtanulása, a külvilág információinak felfogása, megértése, feldolgozása, valamint az új információk és ismeretek iránti szükségletek kialakítása,*
- *a kommunikáció módjainak elsajátíttatása, az egyén saját igényeinek, érzelmeinek kifejezése és érvényesítése,*
- *a környezeti esztétikum észrevetése, az önmagára- és a környezetére irányuló esztétikai igény és tevékenységformák kialakítása.*
- *a higiéniai szabályok betartására nevelés, tisztasági szokások kialakítása, az önellátás és az egészséges életritmus szokásának kialakítása,*
- *differentiált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtás a képességek fejlesztése során.*

Kiemelt konduktív pedagógiai célok

1. A koordináció kialakítása

A célok elérése érdekében végrehajtott cselekvéshez szükség van az idegrendszer szervező működésére, az új koordinációk kialakulására, amelyek alapját képezik az egész személyiség orthofunkciós működésének. Természetesen ehhez elengedhetetlen a megtanult működések reprodukciós és alkotó jellegű alkalmazása - elsősorban azért, hogy az, ami eddig csak tudati kontroll mellett működött, készséggé, képességgé váljék. Ugyanígy szükség van a rendszerezés, rögzítés mozzanatára, amely lehetővé teszi a funkciók magasabb szintű integrációját.

2. Az orthofunkció kialakítása

A konduktív pedagógiai program alapjául a Pető András által kidolgozott konduktív pedagógiai rendszer szolgál, mely az idegrendszeri sérülés következtében létrejövő mozgássérülést nem statikus, helyi jellegű fogyatékossgként, hanem összerendezési, szervezési zavarként, **dysfunkcióként értelmezi**.

A cerebromotorikus dysfunkció nem orvosi, hanem pedagógiai kérdés, eredményesen fejleszthető a nevelés, a személyiség egységes felfogása, fejlesztése, az önmegvalósítás, az alkotóerő előmozdítása által.

3. Az aktivitás létrehozása

A konduktív pedagógia aktivitásnak tekinti az aktív részvételt, a motiváltságot, az érdeklődést is, ami a helyes, orthofunkciós feladatmegoldás alapja.

A konduktív pedagógia a csoportos foglalkozások keretében a motivációt és az intendálást az aktivitáshoz elengedhetetlennek, elsőrendűen fontosnak tartja. A célirányos tevékenység képességének kialakítására irányulás a konduktori magatartás alapkérdése is: elérni, hogy a gyerekek akarják, intendálják valamely cél megvalósítását.

A konduktor mindig azt vizsgálja: hogyan tudja a gyermeket a feladatra aktivizálni. A feladat - és minden feladat - egy- egy adott probléma, amit meg kell oldani. A konduktor szakmai felkészültsége folytán a teljesítmény maximumát várja el s kívánja meg mindenkitől. **A konduktornak és az ő rávezetése révén a konduktív nevelésben részesülő emberek mindegyikének sikeresnek kell lennie.** Ehhez a konduktornak elengedhetetlen ismernie az adott helyzetet, a gyermekek állapotát és a kitűzött célok elérésének egyéni módjait. Meg kell találnia a feltételeket, amelyek a dysfunkciót aktivizálják, s amelyek a cél elérést segítik. Nagyon fontos a differenciálás: a csoporton belül a feladatot minden egyén erejéhez mérten úgy közvetíteni, hogy azt mindenki önállóan oldja meg tanult orthofunkciós megoldásmódja tudatos, aktív alkalmazásával.

4. Komplex személyiségfejlesztés

A kondukciónak nevezett nevelési folyamat metodikai egységben magában foglalja a mozgás-, a beszédnevelést, az önellátást, a munkamozgások tanítását, az óvodai, az iskolai oktatást. A tér, az idő, a mozgás, az érzékelés, valamint a beszéd a konduktív pedagógiában egységes működési területet képez. Az orthofunkció szenzoros (érzékeléses), motoros (mozgásos), praktikus (ügyességi), gnosztikus (megismerési) és kommunikációs működések komplex együttese, s hozzá jól koordinált működés szükséges. A koordinált működés alapja az

idegrendszer különböző területeinek összműködése, ami nem valósulhat meg a külön-külön gyakorlásokkal.

A diszfunkciónak a mindennapi tevékenységek elvégzése során *összefüggéseket tanítunk*. Az összefüggések *gondos kialakítása után azokat azonnal tevékenységekben felhasználva megerősítjük*.

5. Integráció

Pető András elképzelése alapján a mozgássérült gyerekek nevelése-oktatása nem-mozgássérült társaikkal együtt történik speciálisan képzett pedagógus: konduktor vezetésével.

Az intézetünkbe bekerülő gyerekek elsődleges integrációja valósul meg. A család ekkor kap először segítséget a gyermek helyes neveléséhez, fejlesztéséhez, a gyermeknek pedig itt indul el szocializációja. Itt találkozik először azzal az elvárással, hogy a biológiai és társadalmi követelményeknek életkora szintjén meg kell felelnie. Ezen követelmények önálló és orthofunkciós elérését a kondukcióval teremtik meg.

A gyermek konduktív nevelése akkor lesz eredményes, ha beilleszkedett a csoportba. Beilleszkedése abban áll, hogy aktívan részt vesz a napirend minden foglalkozásában.

Ezután, a gyermek fejlettségétől függően rövidebb- hosszabb távú konduktív nevelési célkitűzésünk az lesz, hogy orthofunkciós személyiség-fejlettsége eredményeként létrejöhessen következő integrációja: lakhelye szerinti közoktatási intézmény (óvoda, iskola) általi oktatása- nevelése, és bentlakó gyerekek esetében egyben hazabocsátása.

A konduktív pedagógiai program nevelési feladatai

A mozgássérült egyének személyiségfejlesztését minden életkorban nevelési feladatok személyre szóló megvalósításával tartjuk lehetségesnek. Természetesen ezen feladatok nehezen elkülöníthetők, hiszen összeköti őket a megvalósításuknak keretet adó komplex tevékenységi rendszer.

1. Mozgásnevelés, öntevékenységre, aktív magatartásra nevelés

A mozgássérült gyermekek konduktív nevelésének egyik legfontosabb, és alapvető feladata a cél önálló képzésének, a tevékenység orthofunkciós kivitelezésének, a mozgásnak, mint az alkalmazkodáshoz szükséges koordinált tevékenységnek, az öntevékenységnak, valamint az aktív magatartás szokásának kialakítása, amelyek a személyiségbe beépülve stimulálják a magatartást és a tevékenységet, s lehetővé teszik a társadalmi integrációt, az önálló életvezetést.

Feltételei:

- a konduktív napirend, amely az életkori követelményeket foglalja rendszerbe,
- a feladatsorok, amelyek a mozgásos tapasztalatszerzés módjaira vezetnek rá a mozgássérültet
- a konduktív pedagógiai csoport, amelyben a jobb mozgásállapotú gyerekek példájukkal tevékenységre ösztönöznek,
- a konduktor, aki a gyermeket rávezeti a célok, a követelmények eléréséhez vezető feladatok saját erőből történő megoldására.

Feladatok:

- a célok kitűzésére való rávezetés, mindig a nevelt életkorának és egyéni sajátosságainak megfelelő, érdekes, aktivitásra serkentő tevékenységekkel
- a mozgásos tapasztalatszerzés módjaira való rávezetés a játék, mint eszköz felhasználásával
- az egyes tevékenységek kivitelezésének tanítása során a siker élményének biztosítása egyéni megoldásmódok, facilitációk alkalmazásával
- a gyerekek tevékenységének folyamatos értékelése, a biztatás, a sikeres megoldásmódok észrevétele, a gyakori megerősítés.

2. Egészséges-, és önálló életmódra nevelés

Az egészséges életmód feltételét jelentő kulturális ismeretek a kisgyermek- és óvodáskorban a mindennapi tevékenységek során, az iskolai nevelés-oktatás keretében pedig tananyagként is jelentkeznek. Gyakorlásuk, magatartássá formálásuk azonban a nevelés egész folyamatára kiterjedő feladatunk.

A neveltjeink egészséges testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése, rehabilitációja érdekében az egészséges életmódra nevelés átszővi mindennapos tevékenységünket. Nem csak a betegségek megelőzésére, hanem a kiegyensúlyozott, eredményes élet értéként való tiszteletére is nevelünk. Ennek érdekében meghatározónak tartjuk:

- a pozitív énkép kialakítását (önismeret, önértékelés, önbizalom, önbecsülés)
- egészséges életstílusok, egészséges életmodellek megismertetését,
- hatékony kommunikáció kialakítását (tolerancia, együttműködés, empátia, különböző értékekhez való viszony) és alkalmazását az egymás közötti, a szülőkkel és a gyerekekkel való kapcsolatokban,
- kiemelt feladatként kezeljük a sajátos nevelési igényből adódó hátrányos helyzet hatásainak csökkentését.
- neveltjeink a családi, ill. társadalmi integrációra való felkészítését.
- az eredményes beilleszkedés érdekében - a gyermekek lehetőségeinek és korlátainak figyelembe vételével - az önálló életvitel, a megfelelő döntéshozatal és a konfliktusok kezelési képességének elsajátíttatását.

Feltételei

- a napirend, amely megfelelő időt biztosít az önellátási tevékenységekre,
- speciális eszközök, amelyek lehetővé teszik a mozgássérült gyermekek aktív részvételét az önellátásban
- intézetünk udvara, a csoportok helyiségei, berendezési tárgyai.

2.1. Testi fejlődés

A test egészséges fejlődése normál esetben a megfelelő körülmények biztosításánál nem igényel többet. A mozgássérült gyermek testi fejlődését befolyásolhatja sérülésének mértéke és formája. Sérülése következtében kialakuló és növekedésével fokozódó deformitások, a bőr, a végtagok keringésének elégtelensége, a mozgásszegény életmód, „ügyetlenség” a mozgásban, mind olyan tényezők, melyek miatt különös figyelmet kell fordítanunk a test egészséges fejlődésére.

Edzés

Az "edzés" fogalma a konduktív nevelésben speciális tevékenységet jelent, célja a szervezet, a bőr ellenálló képességének fokozása.

Az edzést minden reggel nyitott ablaknál (a gyerektől távol eső ablakokat kinyitva) - az időtartamot fokozatosan növelve – könnyű ruházatban végzik a gyerekek. Ilyenkor játékos, gyors, lendületes helyzetváltoztatásokat végeznek légző-, és a bőr edzését szolgáló feladatokkal összekapcsolva.

A napirend összeállításakor is törekedni kell arra, hogy a gyerekek lehetőség szerint naponta/kétnaponta a szabadban tevékenykedhessenek (óvodai foglalkozások alkalmával, konduktív programok keretén belül).

Mozgástevékenységre, mozgási igényre nevelés

Intézetünkben a mozgássérült gyerekek rehabilitációja-céljából a komplex programok keretében csoportos és egyéni mozgásfejlesztést végzünk minden nap, több órában konduktorok irányításával. A fejlesztő foglalkozások célja a rehabilitáción túl a mozgásigény felkeltése és a mozgás megszerettetése.

Fontos, hogy a mozgássérült gyermek ne csak a megszokott csoportban legyen képes hely-, és helyzetváltoztatásra, hanem a számára új, idegen környezetben, neheztett terepen is biztonságosan mozogjon. Azáltal, hogy a tanult mozgásformákat, pl. udvari foglalkozás során alkalmazzák, a gyerekek sok tapasztalattal gazdagodnak, magabiztosabbá válnak.

Lényegesnek tartjuk, hogy minél korábban ismerkedjenek meg a gyermekek a játékos testmozgással, hogy a mozgás ne saját testük mindennapi legyőzését jelentse, hanem élvezetes, vidám tevékenységként élhessék meg azt.

A higiénés magatartásra nevelés

Fontosnak tartjuk az egészség megóvását, védelmét és a prevenciót.

Kisgyermekkorai és óvodai nevelésünk során lényeges feladat a szobatisztaság szokásának kialakítása. A napirend biztosítja, hogy a biliztetés mindig azonos időpontban történjen (kondicionálás). Ebbe a körbe tartoznak a WC-használattal összefüggő szokások: a rendszeres WC-használat, a használat utáni kézmosás, a WC tisztaságának megőrzése, az étkezések előtti kézmosás és a zsebkeendőhasználat is. A személyi higiéné „témakörei” általában nem haladják meg a tan-, illetve nevelési terv által előírtakat. Általában a következő tisztasági követelményeket kell támasztani:

- naponta többször szappanos kézmosás; étkezések előtt, WC-használat után
- rendszeres fogmosás.
- tiszta ruházat

Öltözködés

Az öltöztetés tanítását előre tervezzük, erre időt biztosítunk a napirendben. A gyerekek tanulják egyes ruhadarabok le- és felvételét, ki- és beforgatását, gombolását stb. A szülő, hozzátartozó és a konduktorok legáltalánosabb feladata az, hogy kialakítsa a gyermekben az ízléses öltözködés igényét és mindazokat a készségeket, amelyek a ruházat rendben és tisztán tartását célozzák.

Egészséges táplálkozásra nevelés

Az egészséges táplálkozási szokások ismertetése kisgyermek és óvodáskorúak esetében a mindennapok során, illetve környezetismeret foglalkozáson, iskoláskorúaknál pedig életvitel, biológia, egészségtan, osztályfőnöki és környezetismeret órák keretében történik. A gyermekeknek napi háromszori étkezést biztosítunk.

Minden étkezéskor ügyelünk arra, hogy a gyerekek esztétikus, biztonságos körülmények között fogyasszák el az ételt.

Ezzel kapcsolatos teendőink:

- * rágás, nyelés megtanítása,
- * étkezési szükségletek jelzésének kialakítása (szomjúság, éhség),
- * mértékletesség kialakítása evésben, ivásban,
- * kulturált étkezés - evőeszköz-használat, szabályok megtanítása,
- * önkiszolgálás, étkezés körüli teendők elsajátíttatása,
- * rendszeresség az étkezésben
- * az étel megbecsülésére nevelés.

A biztonság megőrzése

A mozgássérült gyerekek még inkább ki vannak téve a veszélyhelyzeteknek. A tanulási folyamat során gyakran elesnek, ezért meg kell őket tanítanunk az esés technikájára is. Manipulációjuk gyakran ügyetlen, ezért a különböző éles, hegyes stb. szerszámok használatakor, még inkább ügyelnünk kell a balesetek megelőzésére és a biztonságos eszközhasználat kialakítására.

Témakörök:

- * Közlekedés
- * Játék
- * Szerszámok
- * A talajszinttől eltérő magasság/mélység
- * Sötét (bizonytalanná válik a tájékozódás.)
- * Szemét és rendetlenség
- * Elektromosság
- * Tűz és gáz
- * Mérgeзések. Maró folyadékok (savak, lúgok), alkohol és gyógyszerek a leggyakoribb veszélyforrások.
- * Segélyhívó szám és telefonos segélykérés megtanulása
- * Baleset esetén teendők elsajátítása: alapvető segítségnyújtás ismerete.

Növekedés, változás, emberi szexualitás, családi életre nevelés

Lényegesnek tarjuk, hogy tanulóink életkoruknak megfelelő ismertekkel rendelkezzenek saját testükkel és annak változásaival kapcsolatosan. Tanulóink az átlagnál 1-2 évvel korábban érnek szomatikusan, így igen korán el kell kezdenünk a szülőkkel megbeszélve tanulóink felvilágosító nevelését. Megfelelően fel kell készíteni tanulóinkat a szexualitás érzelmi fontosságára és a családi élet harmóniájára.

A témát tanórai keretben (életvitel, osztályfőnöki, erkölcsstan órák), előadások, egyéni beszélgetések keretében (iskolaorvos, védőnő, gyermeknőgyógyász) dolgozzuk fel.

3. Szocializáció fejlesztése

Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok alakítása

A központi idegrendszeri károsodás következtében létrejövő mozgássérülés az egész személyiség, így az érzelmi élet zavarait is okozza. A környezethez - így a társadalmi környezethez - való adaptációs nehézség miatt, a sérült kisgyermek családi szocializációja - elsődlegesen az anya – gyerek kapcsolat - is zavart szenvedhet.

A családi nevelés során kialakulhatnak az alábbi, a szociális fejlődést befolyásoló sajátosságok:

- a család a sérült gyermek jelzéseit nem tudja minden esetben megérteni, félreértelmezi azokat
- tevékenységekre képtelennek tartják a mozgássérült gyerekeket, feladatot nem kapnak
- a családi nevelés a legtöbbször, bizonytalan, következetlen, előfordul a sérült gyermek elhanyagolása, vagy éppen az aggodalmaskodó szülői magatartás.
- szoros, néha túlzott kötődés, leválási nehézség
- kialakulatlan gyermeki énkép
- megváltozott szülő-gyermek kapcsolat, ahol a gyerekek „uralják” szüleiket
- irreális elvárásrendszer a szülők részéről, ami a gyermek érzelmi labilitásához vezet.

Nevelésünk során rendkívül fontos, hogy az általunk nevelt gyermekekben kialakítsuk a társakkal, illetve a felnőttekkel való kapcsolattartás szükségletét, mások érzelmeinek felismerését és a saját érzelmek kifejezésének képességét.

Ennek érdekében arra törekszünk, hogy gyermekeink számára olyan érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, meleg, a gyermek jelzéseire odafigyelő légkört teremtsünk, amelyben a gyermek számára a változatos tevékenységek végeztetésével, a tevékenység során az eredményes működés segítségével, a mozgássérült gyermekeket is sikerélményhez juttatjuk, miközben a tolerancia, segítségnyújtás, együttműködő képesség formáit tanítjuk, s ennek nyomán a gyermek önértékelését pozitív irányba befolyásoljuk.

Feltételei

- barátságos, otthonos, kiegyensúlyozott csoportlégkör,
- a pedagógus elfogadó, segítő magatartása,
- a napirend változatos tevékenységei.

Feladatok

- a családi szocializáció támogatása, a család segítése abban, hogy a sérült gyermeket elfogadja, s a gyermek ne a beteg szerepét töltsse be a családban,
- az anya–gyermek kapcsolat támogatása, a kettőjük közötti kontaktus kiépítésének segítése, közös élményekhez juttatás,
- a család segítése a gyermek gondozását, otthoni nevelését illetően,
- olyan helyzetek teremtése, amelyben a siker, az elismerés, a dicséretből származó öröm, valamint a győzelemmel járó érzelmek megjelennek,
- olyan helyzetek megelőzése, amelyek kudarcélményeket okozhatnak, ugyanakkor a konfliktusok kezelési módjának tanítása,
- olyan élethelyzetek alakítása, amelyben a gyermekek tanulhatják és gyakorolhatják, az egymás iránti figyelmesség, segítőkészség, a társas együttélés alapszabályait,
- feladatok adásával a gyermekek is érezzék a saját viselkedésükkel szembeni felelősség, a megbízhatóság érzését

4. Értelmi nevelés, fejlesztés

A dysfunkciós gyermekek értelmi nevelésében rendkívül fontos momentum a **mozgásos tapasztalatszerzés módjaira való rávezetés, és az ehhez szükséges egyéb készségek-képességek hiányosságának, pl. percepció zavarok, motoros ügyetlenség, bátortalanság, éretlenség, inaktivitás, stb. felismerése, korrekciója**. Ehhez elengedhetetlen olyan sokoldalú játékos ismeretszerzési lehetőségek biztosítása, újszerű alkalmazása, felhasználása, amelyek következtében valóság-hű észlelés jön létre.

Számolni kell azzal is, hogy egyes esetekben a mozgássérüléshez értelmi fogyatékoság is társulhat. Ennek megfelelően - azon túl, hogy a motoros dysfunkciós gyermekek értelmi nevelésének fontos részét képező értelmi fejlesztés szervesen beépül a napirend minden foglalkozásába - szükség van kompenzációt szolgáló foglalkozásokra is, amelyek feladata a prevenció illetve a differenciált, egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztés.

A sokoldalú tevékenység biztosítása, amelynek keretén belül a mozgássérült gyermeknek lehetősége nyílik az ismeretszerzés módjainak megtanulására, a külvilág információinak felfogására, megértésére, feldolgozására, **az érdeklődés felkeltése az egyes tevékenységek iránt, a cél elérése fölött érzett sikerélmény** lehetővé teszi az ismeretszerzéssel kapcsolatos pozitív viszonyulás kialakulását, az új információk és ismeretek iránti szükségletek kialakulását.

Feltételei:

- a program komplex tevékenységeinek rendszere,
- a foglalkozások során felhasznált tapasztalati anyag és eszközök,
- a konduktor, aki a biztosítja a mozgásos tapasztalatszerzés lehetőségeit, s ugyanakkor rá is vezeti a mozgássérült gyermeket a tapasztalatszerzés módjaira,
- a szükség szerint gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus által történő egyéni fejlesztés.

Feladatok:

- a gyermek érdeklődésének felkeltése az egyes tevékenységek iránt,
- a követelmények meghatározásánál a gyermek teljesítőképeségének a figyelembevétele,
- a mozgásos tapasztalatszerzés módjainak tanítása valamilyen problémahelyzetből kiindulva,
- a tapasztalati anyag biztosítása, és a tevékenységek alakítása során a központi idegrendszeri sérült egyéni szükségleteinek maximális figyelembe vétele

5. Esztétikai nevelés

Az esztétikai nevelés szerves része a konduktív nevelés folyamatának, a mozgássérült gyermek személyiségfejlesztésének. Az esztétikai nevelés célja a tapasztalat- és élménynyújtás, amelynek segítségével a mozgássérült gyermek az őt körülvevő világot érzéki úton megismerheti és befogadhatja, ezáltal képessé válik a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, ezzel növelve örömforrásainak lehetőségét, hozzásegítve őt egy boldogabb gyermekkor megéléséhez. Ugyanakkor célunk olyan esztétikai tevékenységformák kialakítása is, amelynek eredményeként a mozgássérült gyermek is képes lesz önmagának és a környezetének a megfelelő esztétikai szinten való megjelenítésére.

Feladatok

- csoportjaink széppé, otthonossá, gyermekközpontúvá tétele,
- a mozgássérült gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának felkeltése a szép iránt,
- a környezet esztétikumának segítő, közös felfedezése,

- udvari foglalkozások, kirándulások, séták beiktatása az óvodai, iskolai életbe, ahol a gyermekeknek lehetőségük van a természeti környezet szépségeinek felfedezésére,
- Lehetőség biztosítása az alkotótevékenységre, ugyanakkor segítség adása és gondoskodás a megfelelő eszközökről annak érdekében, hogy erre a dysfunkciós gyermek is képes legyen,
- a konduktor igényessége saját megnyilvánulásait és öltözködését illetően, saját példájával a gyermekek ízlésének, értékítéletének formálása,
- kellő figyelem fordítása a gyermekek rendezett külsejére,
- a foglalkozásokhoz szükséges motivációs- illetve szemléltető eszközök ízléses, igényes készítése.

6. Kommunikáció fejlesztése és beszédnevelés

Célja: A beszélőkedv felkeltésével, a kommunikáció igényének növelésével az érthető, kifejező beszédképesség kialakítása.

Feladatok:

- A beszédhez szükséges funkciók, egyrészt a beszédlégzés kialakítása a helyes légzéstechnika elsajátításán keresztül, másrészt a hangképzés előfeltételeinek kialakítása a koordinált ajak- és nyelvmozgás, valamint az artikuláció fejlesztésén keresztül.
- A hangadás, a beszéd motoros és szenzoros összetevőiben megmutatkozó eltérések korrekciója.
- Az auditív diszkrimináció kialakítása és fejlesztése. (halláskárosulás kizárása)
- A beszédkedv felkeltésével az aktív és passzív szókincs bővítése, az ismeretszint növelése.
- A hangerősség tudatos befolyásolásának kialakítása és fejlesztése.
- A hangok, hangkapcsolatok, szótagok, szavak és mondatok hangsúlyos, ritmusos ejtésének kialakítása és fejlesztése.
- Kifejezőképesség, metakommunikációs jelzések kialakítása és fejlesztése.
- Minél több olyan szituáció teremtése, amelyben a gyerekek megnyilatkozhatnak, kifejezhetik önmagukat az anyanyelv segítségével.

6.1. A nyelvi fejlesztés szervezeti formái

A nyelvi fejlesztés a konduktív nevelésben a napirend minden tevékenységét, programját áthatja, azokba szervesen beépül.

A helyes légzés tanulása, légzéstechnikai feladatok minden feladatsor és foglalkozás/tevékenység elején, változatos formában jelentkeznek.

Az ajak-torna, artikulációt fejlesztő feladatok a mondatfonetika fejlesztése, a beszédfejlesztés egyrészt az irodalmi tevékenységekre építve, másrészt a foglalkozások, elsősorban a mozgásfejlesztő programok, az önkiszolgálási, önellátási tevékenységek szerves része.

A nyelvi fejlesztésre irányuló tevékenységeket, gyakorlatokat és játékokat mindig az adott csoport fejlettsége és beszédproblémái határozzák meg.

6.2. A beszéd-fejlesztés tevékenységei és azok tartalma

A konduktív nevelésben elengedhetetlennek tartjuk a mozgás és beszéd egyidejű összekapcsolását, hiszen a mozgás "vezeti" a beszédet, kölcsönösen segítik a kommunikációt, a tudatosság kialakítását s nem utolsósorban a sikerélmény elérését. Ezért a beszédfejlesztés

tevékenységeiben igyekszünk minden lehetőséget megragadni arra, hogy ezeket a feladatokat és játékokat a törzs, a nyak és a végtagok nagy-, illetve finommozgásaival összekössük. Minden tevékenységük közben a folyamatos kontroll kialakítása és a tudatos feladatmegoldás érdekében a tükör használatát hangsúlyozzuk.

- * *Légzéstechnikai feladatok*
- * *Ajak gyakorlatok: tükör előtt végezve*
- * *Artikulációt fejlesztő feladatok - tükör előtt végezve*
- * *Auditív diszkriminációt fejlesztő feladatok*
- * *Nonverbális kommunikációs gyakorlatok*
- * *Mondatfonetikai eszközök fejlesztése*
- * *Beszéd fejlesztésére irányuló játékok*

7. Percepció fejlesztése

Cél, hogy az észlelés minél pontosabbá, differenciáltabbá váljon, a látott, hallott, tapintott dolgok összekapcsolódjanak nyelvi és motoros tevékenységgel.

Feladatai:

- * vizuális fejlesztés
- * hallási észlelés fejlesztése
- * sztereognosztikus észlelés fejlesztése
- * térpercepció-térbeli viszonyok fejlesztése
- * alaklátás és formaállandóság fejlesztése
- * testséma fejlesztés

A testséma kialakításával a bal-jobb fogalmának megismertetésével párhuzamosan történik a téri orientáció, a tér észlelésének kialakítása.

- Feladata:**
- A testrészek ismeretének kialakítása,
 - a test koordinációjának, személyi zónájának alakítása,
 - a testfogalom tudatosítása.

A fejlesztés területei:

- * saját tükörképen, ill. saját testen való eligazodás,
- * lateralitás tanítása,
- * ismerkedés önmagához, ill. tárgyakhoz viszonyított testhelyzetekkel,
- * térbeli viszonyokat kifejező szókincs fejlesztése,
- * térbeli észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztése,
- * testrészek és funkcióinak ismerete,
- * érzékszervek és funkcióinak ismerete,
- * arc részletekből történő összeállítása,
- * testrészekből emberalak összeállítása.

8. Környezettudatos nevelés

A foglalkozásokon, tanórákon történik azon ismeretek megalapozása és az a szemléletformálás, amely lehetővé teszi a helyes értékrend és a természethez fűződő megfelelő viszony kialakítását.

Célja:

- természetismereti, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása,
- globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása,
- helyi környezeti, természeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása,
- a természet szeretetére nevelés,
- a globális és a helyi környezeti problémákkal kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés,
- a környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés a mindennapi életben.
- a természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása,
- saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra nevelés,
- hulladékgyűjtő program, válogatott hulladékkezelésre szoktatás,
- takarékoskodás a vízzel és a villannyal,
- a gyerekek hozzásegítése a természethez kapcsolódó közvetlen élmények átéléséhez,
- kertészeti munkák megismertetése, kertgondozás.

Módszerek, tanulásszervezési formák

- az óvodai foglalkozások/ tanítási órák klasszikus módszerei,
- csoport- és osztálykirándulások,
- múzeumi látogatások,
- csoportszintű gyakorlati foglalkozások a szabadidős időszakban,
- terepgyakorlatok,
- játékok,
- a művészi kifejezés lehetőségei.

Környezettudatos nevelés az óvodai foglalkozásokon, tanórákon:

A környezeti nevelés valamennyi foglalkozás, tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az óvodában és az első, második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél. Később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

Csoport- és osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a szervezett terepi program, amely a valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A kirándulásokon az érzékelő-megismerő tanulás, a cselekvő-felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. Jelentős személyiség- és közösségfejlesztő hatású.

A környezettudatos nevelés szabadidős tevékenységek közben

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásának. Pl.: *Téli madáretetés, kézműves foglalkozások, jeles napok, stb.*

TEVÉKENYSÉGRENDSZER

A motoros dysfunkciós gyermekek konduktív nevelésében a tevékenység szerepe meghatározó jelentőségű, hiszen a dysfunkció lényegében a célirányos tevékenységre való képtelenség.

Az idegrendszer koordinációjának, a funkciók összerendezésének a kialakítása nem lehetséges másként, mint a mozgássérült gyermek tevékenykedtetésével. Ezért programunk sokrétű tevékenységet biztosít, így a sérült kisgyermek játékos tevékenység végzése, vagy éppen élet közeli problémák megoldása közben tanulja meg a mozgás koordinálását, a cél elérésének a módját.

Ezért a mozgásneveléshez kötődő tartalmak, a feladatsorok sem gyakorlatokat foglalnak magukban, hanem az egyéni teljesítőképességhez mért, a gyermek aktív magatartását igénylő problémákat, az életkornak megfelelő játékos tevékenységeket, amely tevékenységek komplexnek tekinthetők, elsősorban abban az értelemben, hogy e tevékenységek kivitelezését oly módon tanítjuk, hogy azokat nem bontjuk részmozzanatokra, elemi funkciókra.

A tevékenység nemcsak eszköze a konduktív nevelésünknek, hanem a tevékenység, mint cselekvéses aktivitás, vagy öntevékenység célkategóriaként is jelentkezik, hiszen ennek szükségleti alapját kívánjuk megteremteni.

1. Mozgástevékenység

A mozgás a környezethez való alkalmazkodáshoz szükséges tevékenység. Az idegrendszer a mozgást koordinálja a környezeti feltételekkel, így válik lehetővé a biológiai és társadalmi környezethez való alkalmazkodás. A központi idegrendszeri károsodás következtében létrejövő mozgássérülés lényegében alkalmazkodási zavar. A gyermekek számára a környezet megismerése, a világból való tapasztalatszerzés elsősorban a mozgás által válik lehetővé, amelynek a fejlődésével a környezetből származó tapasztalatok is bővülnek, a gyermek ismeretei gyarapodnak.

A mozgássérült gyermek mozgásai koordinálatlanok, a hely- és helyzetváltoztató mozgások fejlődésének üteme lelassult, ennek okán nem jelentenek számára eszközt a világ tevékeny megismeréséhez.

A dysfunkciós gyermekek konduktív nevelésében a mozgást, a mozgás koordinálását - mint a cél eléréséhez szükséges tevékenységformát - tanítanunk kell annak érdekében, hogy a mozgássérült gyermek számára is lehetővé váljék a környezővilág megismerése.

Fontos, hogy a mozgássérült gyermekek személyiségébe beépüljön a mozgás, a cselekvéses aktivitás iránti szükséglet.

A konduktív nevelésben a mozgás az egyéb tevékenységeket is megalapozó tevékenységforma, hiszen a célirányos cselekvés megtanulása teszi lehetővé azt, hogy a gyermek képes legyen játszani, illetve egyéb tevékenységet folytatni.

A mozgás, mint alapvető tevékenységforma két lépésben jelenik meg a programban. Az első a tanulás, a második a tanultak felhasználása, alkalmazása.

A tanulás eszközei: A különböző helyzetből kiinduló feladatsorok. A különböző helyzetből kiinduló egyéni és csoportos feladatsorok olyan feladatokat tartalmaznak, amelyek megoldásával a mozgássérült gyermekek megtanulják azt, hogy hogyan lehet célt kitűzni,

valamint a kitűzött cél elérése érdekében helyüket-, és helyzetüket változtatni, oly módon, hogy az orthofunkciós legyen.

Az alkalmazás eszközei: A napirend egyéb tevékenységei. Ahhoz, hogy a helyzet-, és helyváltoztatás elsajátított módjai, készséggé, képességgé váljanak, szükség van arra, hogy a mindennapi élet összes tevékenysége során felhasználásra kerüljenek. A konduktor, miután minden tevékenységet egy személyben végez a mozgássérült gyermek körül, gondoskodik arról, hogy a gyermek mindazt, amit a feladatsorok feladatainak megoldása során elsajátított azt alkalmazza.

A mozgástevékenység tanulásához és alkalmazásához szükséges feltételek:

- az egyes dysfunkcióknak megfelelő feladatsorok,
- a napirend tevékenységei,
- a mozgástevékenység tanulásához szükséges konduktív eszközök,
- a konduktor segítő jelenléte a gyermek mellett.

Feladatok:

- biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott csoportléggör megteremtése, amelyben a gyermek szorongása, a mozgástól való félelme megszűnik,
- a mozgásigény kialakítása, fenntartása, a napirend során minden lehetőség megteremtése és kihasználása a mozgásra,
- a feladatsorok alatt és az egyéb tevékenységek során az életkorhoz igazodva a mozgás játékos keretbe „ágyazása”,
- megfelelő időkeretek biztosítása,
- az egyéni szükségleteknek megfelelő segítségadás a célok kitűzésében, és az azokhoz vezető utak megkeresésében,
- a csoporttal való együtt haladás lehetőségének megteremtése a súlyosabb mozgásállapotú gyermekek számára is,
- a konduktor folyamatos ösztönző, de ugyanakkor reális értékelése a mozgásnak, mint tevékenységnek a tanulása és alkalmazása során.

2. Játék – munka – tanulás

Az óvodáskorú gyermekek alapvető tevékenységi formája. A játékot, mint eszközt a konduktív pedagógia nevelése során mindig felhasználja, minden életkorban.

Az iskolás életkorú gyerekek elsődleges tevékenységi formája a tanulás. A konduktív pedagógia viszont minden életkorban a tanulás révén juttatja el a nevelteket az orthofunkciós személyiség kialakulását képező egyes fejlettségi szintekig.

A munka a felnőttek alapvető tevékenységi formája, de a gyermekcsoportokban is jelen van a nevelési folyamatban.

2.1. Játék

A játékot a konduktív pedagógia nevelési eszközként is felhasználja a célok elérése érdekében. Ezek a közös játéktevékenységek segítenek egy-egy feladat helyes megoldásában, felkeltik a gyermek érdeklődését és fenntartják folyamatosan a figyelmét.

Az óvodás életkorú gyermekeknél is a játékra épülnek a foglalkozások, de itt már a tudatosítás és ennek révén a tanulás is szerepet kap.

Az iskolában életkoruknak megfelelően többnyire szabály- és szituációs játékot játszanak a gyerekek.

2.2. Tanulás

A mozgássérült gyermek személyiségfejlesztéséhez egy komplex, speciálisan integrált pedagógiai folyamatra van szükség. Ennek alapja a dysfunkciós tanulási tevékenysége.

Ezen tanítási - tanulási folyamat során van lehetőség a motorikus, mentális, pszichés folyamatok együttes fejlesztésére, amely folyamatok fejlődése egységesen eredményezi a mozgássérült kisgyermek beszédének, gondolkodásának, manipulációjának, önkiszolgálásának, koordinációjának, az érzelmi-akarati életének fejlődését, kibontakozását.

A tanítás-tanulás folyamata a konduktív pedagógiában az adott életkorban jellemző és elvárható valamennyi tevékenységformára, ismeretre, jártasságra, készségre kiterjed. A konduktív nevelés során elsősorban ez az a folyamat, amely - az alapvető szokások kialakításával – lehetővé teszi a személyiség motivációs bázisának kialakítását, s e mellett felöleli az érzelmi, akarati, szociális fejlesztés valamennyi területét.

A mozgássérült gyermekek fejlesztését nem tagoljuk szakaszokra, hiszen a nevelési folyamatban nem különülnek el egymástól az értelmi, erkölcsi, a magatartásformálás, vagy az esztétikai érzék fejlesztésének fázisai, hanem azokat folyamatszerűen, komplex módon, egymással kölcsönhatásban, összefüggésben valósítjuk meg.

Az eredményes tanuláshoz szükséges feltételek:

- szeretetteljes, megértő, elfogadó, segítő, vidám csoportléggör,
- a különböző tevékenységformák és megoldási módok tanulására és alkalmazására megfelelő lehetőséget és időt biztosító napirend,
- a konduktor, aki segíti, irányítja a neveltek tanulási folyamatát, illetve minden tevékenység során alkalmaztatja az elsajátított megoldásmódokat.

Feladatok:

- a mozgássérült gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése és sokoldalú kielégítése,
- a mozgássérült gyermek érdeklődésének megfelelő valamennyi tevékenységforma biztosítása, amely tevékenységek lehetővé teszik a tanultak változatos alkalmazását
- a cselekvéses alkalmazkodáshoz kapcsolódó motoros és mentális képességek együttes fejlesztése,
- a fejlesztés játékos lehetőségeinek megkeresése, biztosítása,
- a dysfunkciós gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése,
- segítség adása olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyek a mozgássérült embernek lehetőséget nyújtanak saját teljesítőképségét megismerni, felmérni, ezáltal kialakítani a helyes önértékelést, önismeretet,
- a közösség keretein belül a neveltek aktivitásának, önállóságának, alkotókészségének fejlesztése, ugyanakkor az egyéni sajátosságok, fejlettségi szintek folyamatos figyelembevétele
- a családdal való együttműködés kialakítása, folyamatos kapcsolattartás annak érdekében, hogy az Intézetén kívüli nevelési színterek segítsék a mozgássérült neveltjeinket a tanultak alkalmazásában és várják is el tőle azt.

2.3. A munka jellegű tevékenységek

E tevékenység sok tekintetben hasonlít a játékhoz. Közös jellemzőjük a pozitív motiváció, a tevékenység céljához való pozitív viszony, valamint az elért eredményhez kapcsolódó sikerélmény. Különböznek azonban abban, hogy a munkavégzéshez többnyire eleinte külső készítés szükségeltetik, valamint, hogy a munkatevékenység egyben felelősségvállalást is jelent.

A konduktív pedagógiában a munkának, mint alapvető tevékenységformának a felhasználása elengedhetetlenül fontos. Ugyanis a munka személyiségfejlesztő funkcióján túl, rendkívül lényeges, hogy lehetőség szerint a mozgássérült gyermekek is képessé váljanak saját maguk ellátására, illetve a környezetükben adódó munkatevékenységek önálló elvégzésére.

E tevékenységforma sikeres végzésére is felkészítik a mozgássérült gyermeket programunk feladatsorai, az ezekbe beépített tevékenységek: az egyes feladatok megoldásának megtanulásával s ezen megtanult megoldási módok kreatív felhasználásával a gyerekek általában képessé válnak a különböző munkatevékenységekre.

A napirendben megjelennek a gyermektől kimondottan munkatevékenységet megkívánó feladatok, programok, amelyekhez a gyermek életkori, s egyéni fejlettségét figyelembe véve - elegendő időt, s megfelelő feltételeket és segítséget szükséges biztosítanunk.

A dysfunkciós gyermekek munkatevékenységének fajtái:

- **Önkiszolgálás (A gyermek, nevelt saját személyiségével kapcsolatos munkája)**

A dysfunkciós gyermekek közül csak nagyon kevesen képesek rá. Azonban az egyéni megoldási módok kidolgozásával minden kisgyermek bevonható a tevékenységbe, s a konduktív nevelés során a tanultak alkalmazásaként szívesen részt is vesz benne. Az önellátás lehetősége még inkább motiválja a gyermekeket a tevékenységre.

Az ide tartozó tevékenységek az öltözés, vetkőzés, étkezés, az evőeszközök használatának megtanulása, (esztétikus étkezés) szobatisztaság, WC használat, kézmosás, tisztálkodási teendők, az ehhez szükséges eszközök használatának megtanulása (fésűlködés, vízcsap kezelése, törülközőhasználat, a ruhaneműk ki- és begombolása, cipőfűzés, ki- és bekötés).

- **A közösségért végzett munka**

Naposi, hetesi munka: Eleinte a szerephez kötődő szimbólumok birtoklási vágya, ill. szereplési vágy lehet a kiindulópontja, majd fokozatosan megtanulják a gyermekek a szükséges tevékenységeket, s később már a valódi munkatevékenység lehetősége, a naposság motiválja a cselekvést.

- tányérok, evőeszközök kiosztása, az asztal megterítése,
- az esztétikus étkezés szokásainak ismerete, s megkövetelése önmagától és a társaitól,
- a jellemző étkezési szokások ismerete, s betartása (A „Jó étvágyat!”- kívánás),
- evőeszközök adekvát használata,
- az adott étkezés folyamatának ismerete, (reggeli, tízórai, stb. sajátosságai, a viselkedés)
- étkezés után a tányérok, evőeszközök összeszedése, asztal rendbetétele.

A naposi teendők ellátásánál fontos, hogy mindenki sorra kerüljön. A különböző szerepek vállalásnál lényeges hogy a dysfunkció mértékétől függetlenül minden gyermek sikeresen tevékenykedhessen.

Iskolában a hetesi munka jellemzői: - környezeti-időjárás tényezők megfigyelése
- az osztállyal kapcsolatos teendők elvégzése

A csoport mindennapi életéhez kapcsolódó tevékenységek

- játékok rendben tartása, tisztítása
- apró megbízatások teljesítése
- aktív részvétel a teremrendezésben, a foglalkozások előkészületeiben (Lábzsámolyok, kisszékek, ékek, lábfejtámaszok kiosztása, szőnyeg felgurítása, stb.)
- segítségadás a kisebb, vagy súlyosabb mozgásállapotú társaknak.

(Az ügyesebb, magasabb mozgásfejlettségi szinten lévő gyermekek szívesen segítenek társaiknak, pl. az önellátási teendők végzésében.)

Az intézet és környezetének gondozásával kapcsolatos teendők

A növények ültetése, azok rendszeres gondozása, termények gyűjtése, szemét összeszedése, jó alkalom a dysfunkciós kisgyermekek számára a tanult hely-és helyzetváltoztató mozgások alkalmazására, gyakorlására.

A munkatevékenység, mint alapvető tevékenységforma kialakításához szükséges feltételek:

- a feladatsorok, amelyek előkészítik és lehetővé teszik a mozgássérült gyermek munkavégzését,
- a külső készítés belső szükségletté válik,
- a napirendben a munkatevékenység rendszeres, folyamatos, a mindennapokba beépített tevékenység legyen,
- a tanultak kreatív alkalmazásának lehetősége, s egyben olyan munkalehetőségek biztosítása, amelyek a gyermek számára elfogadhatók,
- megfelelő biztonságot nyújtó, serkentő csoportlégtér,
- a konduktor egyéni szükségletehöz igazodó segítségnyújtása,
- folyamatos ellenőrzés és értékelés a tevékenység alatt.

Feladatok

- elsődleges az élménynyújtás, amikor a neveltjeink átélik, hogy képesnek tartják őket egy bizonyos munkatevékenység (általában önellátási tevékenység) megoldására,
- optimális erőfeszítést igénylő munkatevékenység megkínánása egyéni fejlettségtől függően,
- a munkatevékenységek megismerésével pozitív viszony kialakítása a siker lehetőségének biztosításával, illetve reális-pozitív értékelésekkel a tevékenység folyamán,
- a munkatevékenység játékos jellegének biztosítása, egyúttal azonban olyan tudatos irányítás a konduktor által, hogy gyermekek érezzék komoly és fontos jelentőségét tevékenységüknek,
- a kitartás, az akarat fejlesztésével önállóságra nevelés, az önbizalom, az önbecsülés erősítése,
- a társakért, a közösségért végzett munkával, az egymásnak segítséssel, az empátia, a humánus, a tolerancia kialakítása,
- a családdal, a szülőkkel együttműködve a megtanult munkatevékenységek folyamatos megoldásának biztosítása a gyermek által úgy, hogy szülei családja is elismerik tevékenysége fontosságát, jelentőségét, s el is várják tőle a tanultak önálló megoldását.

A KONDUKTÍV PEDAGÓGIA SPECIÁLIS MÓDSZEREI ÉS ESZKÖZEI

1. A kondukción

A dysfunkción egyén helyes, orthofunkción megoldásokra való rávezetése speciálisan képzett szakember, konduktor vezetésével.

2. A konduktív megfigyelés

A kondukción gyakorlatának talán legfontosabb tényezője a konduktív megfigyelés. Míg az orvos megfigyelése diagnosztikai jellegű, az általános pedagógusé felmérő jellegű, addig a konduktor megfigyelése azoknak a körülményeknek a megállapítására törekszik, amelyek a megadott cél elérését lehetővé teszik.

Jellemzői:

- folyamatos, mivel nem pillanatnyi állapotra, hanem a fejlődési folyamat létrehozására irányul.
- állandó, foglalkozások közben is épp úgy tart, mint azok szüneteiben. Biztosítja azt is, hogy a napirend követelményeit – az egyéni különbségek ellenére és az egyéni lehetőségek maximális kihasználásával – mindenki be tudja tartani.
- nem áll meg az értékelésnél, hanem magába foglalja az azonnali következtetést és azonnali módosítást.
- konduktor végzi és nem egy, a megfigyelésre specializált személy.
- globális, szisztematikus, az egybetartozó jelenségek egész körére vonatkozik.
- történhet spontán helyzetben, ill. feladatszituációban
- a helyes sztereotípek kialakításában segít és ezek megtartására a kötetlen foglalkozásokon belül is ügyel.
- azonnal kapcsolódik hozzá a kondukción, melynek célja az orthofunkción elérése.
- multifaktoriális - Kiterjed a diszfunkción – mértékére, kiterjedésére, viselkedésre, értelmi, kognitív funkción, aktivitásra, feladatok megoldási módjára és a módosításra, manipuláción, hely-, és helyzetváltoztatás módjára, percepción, beszédre, önellátásra, játéktevékenységre

A megfigyeléseket rögzíteni kell, ill. a konduktorok között ismertnek kell lenni az újabb megfigyelési eredményeknek, hogy mindannyian azonos követelményrendszert, azonos facilitációnkat alkalmazhassanak egy - egy gyermeknél – ezt a célt a státusz elkészítése szolgálja.

3. A differenciálás

Az egyéni megoldásmódok, differenciálások segítségével a csoport minden tagja teljesíteni tudja a csoport feladatait. A csoporton belül a feladatot minden egyén erejéhez mérten úgy kell közvetíteni, hogy azt mindenki önállóan oldja meg a tanult orthofunkción megoldásmódja tudatos, aktív alkalmazásával.

Differenciálási módok: eszközös, időbeli, csoportbontás, megoldási mód/elérési út

4. Facilitáció

Facilitáció minden olyan feltétel és körülmény biztosítása, amelyre azért van szükség, hogy a diszfunkciós a kitűzött feladatot a saját erejéből megoldja. Pedagógiai értelemben vett segítség: rávezetés azoknak a módszereknek, fogásoknak az alkalmazására, amelyek révén a cél elérhetővé válik. Biztosítja, hogy a csoport minden tagja együtt haladjon a feladatsorok megoldásában.

A konduktív pedagógia facilitációs eszközrendszerének felosztása csupán elméletben, pusztán didaktikai szempontból lehetséges, hisz a valóságban egymástól elválaszthatatlanok, egyidejűleg és egymás hatását erősítve jelentkezők. Fajtái: manuális, verbális, eszközös, pedagógiai, szociális, mechanikai, neurofiziológiai.

5. Motiváció

Elsődleges feladatunk az érdeklődés felkeltése, melynek eszköze a motiváció.

Elengedhetetlen a megfelelő motivációs bázis kialakítása, melynek hatására a gyermek belső késztetésből végzi a feladatok megoldását. A gyermek aktív, alkotó részvételének biztosítása a napi tevékenységek folyamán lehetőséget teremt a tanultak kreatív felhasználására, melyben a gyermek is érdekelt lesz a motiváció által.

6. Ritmikus intendálás

A beszéd és a mozgástevékenység összekapcsolását jelenti, így válik ugyanis lehetővé a mozgássérült gyermek számára a tudatos, a cél elérése érdekében végzett tevékenység beindítása, illetve a tevékenység ütemének szabályozása. Az intendálás során a konduktor pontosan megjelöli a gyermekek számára a célt, amit a neveltek hangosan megismételnek, majd a ritmust hozzákapcsolva kivitelezik a tevékenységet. A ritmus alapvetően a számolást jelenti, de óvodás gyermekeknél sokszor alkalmazunk mondókákat, énekeket erre a célra.

A koordináció kiépülését követően a továbbiakban nincs szükség ritmikus intendálásra, hiszen a koordináció az akaratot és annak érvényesítését, valamint a tevékenység elemeinek időben és térben való összehangolását jelenti.

7. A konduktív csoport

A konduktív nevelőmunka szervezeti kerete, alapviszonya és egyben nevelési célja is a közösség kialakítása. Biztosítja a mozgássérült számára a tevékenységeknek és az interszónális kapcsolatoknak azt a rendszerét, amely a fejlődésüket és későbbi társadalmi integrációjukat lehetővé teszi.

A csoport közvetítő közeg az egyén és a társadalom között, mivel annak elvárásait az egyén felé közvetíti. A napirend minden pontja csoportban történik. Az együttes élmény gazdagítja a személyiséget, biztosítja a sokoldalúságot, a reális önértékelést, hat a motívumok alakulására, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, fejleszti az együttműködést.

A csoport heterogenitása biztosítja, hogy mindig van „húzóerő”, példakép. A konduktív csoport sajátos jellegét az adja, hogy abban a tagok egyénileg eltérő vonásai és a különböző megoldási módok ellenére közösek a nevelési célok, szempontok. A közösségi és egyéni célok egységet alkotnak.

8. A kondicionálás fogalma a konduktív pedagógiában

Az akaratlagos széklet- és vizeletürítés időhöz kötött tanítása-tanulása. Ezt a nevelési-tanulási folyamatot a gyermekek életkorának megfelelő módon alakítjuk ki, fejlesztjük.

9. Komplex program

A konduktív pedagógia alapelvei szerint a központi idegrendszer összehangolt működéséhez az egyes részképességeket egységes rendszerben kell fejleszteni, amelyet a tudatosan tervezett komplex nevelés biztosít.

A komplex nevelőmunka egymásra épülő, egymást kiegészítő része a rehabilitáció, az iskolai oktató- és nevelőmunka és a rehabilitáció. Minden foglalkozásformán belül a tevékenységi forma felépítésének alapvető követelménye az orthofunkció.

A konduktív pedagógiai oktatás-nevelés integráltan zajlik a tanórákon kívül és a tanórai foglalkozások során a gyerekek komplex programját megvalósító heti- és napirendbe ágyazottan.

A komplex személyiségfejlesztés a mozgásfejlesztés mellett kiterjed a manipuláció, a percepció, az önellátás, a beszéd, a játéktevékenység, a szocializáció és a differenciált egyéni fejlesztésre. A feladatsorok a követelmények rendszerét tartalmazzák.

10. A feladatsorok

A konduktív pedagógiában a feladatsorok segítségével azoknak a tevékenységeknek a kivitelezését tanítjuk meg a mozgássérült gyermekek számára, amelyeket az egészségesek spontán megtanulnak, s amelyek alapját képezik a gyermek, nevelt alapvető tevékenység formáinak, a játéknak, a tanulásnak, munkának és minden más egyéb tevékenységnek.

A dysfunkciós gyermekek hely-és helyzetváltóztató, valamint manipulációs feladatok kivitelezése során tanulják meg az elemi és finommozgások összerendezett, harmonikus kivitelezését, izomtónusuk akaratlagos befolyásolását, a kóros tartások és együttmozgások megelőzését, az aktív cselekvésekre alkalmas testhelyzetek kialakításának módját, a hely-és helyzetváltóztatást.

A feladatsor feladatai algoritmikus sort alkotnak, az elemi nagymozgásokat a bonyolultabb mozgásokat igénylő feladatok követik.

A feladatsorok megoldási ritmusa alkalmazkodik egyfelől a dysfunkció jellegéhez, másfelől a csoport összetételéhez. A feladatsorokba - az egyes feladatként meghatározott tevékenységen kívül - beépülnek a térészlelés, a testvázlat, a beszédkészség javítását, az óvodai- iskolai tartalmak elmélyítését lehetővé tevő tevékenységek is.

A feladatsorok megoldása mindig frontális irányítással történik, a csoport tagjai együtt haladva oldják meg az egyes feladatokat. Ez nem mechanikus feladatvégzést jelent, hanem egy didaktikai mozzanatokból felépülő, előre megtervezett, komplett, érdekes foglalkozást. A foglalkozást, illetve a feladatokat mindig az életkori sajátosságokhoz igazodva, játékos keretbe ágyazzuk.

A feladatsor megszerkesztésekor alkalmazkodni szükséges a dysfunkciók jellegéhez, a csoport tevékenységi szintjéhez, mentális teljesítményéhez, életkorához, a csoportot alkotó gyermekek egyéni fejlettségéhez.

Ha a feladatok megoldása automatizálódik, a feladatsor változtatásra, továbbvitelre szorul. Ilyenkor módosítjuk a környezeti feltételeket, csökkenthetjük a megoldáshoz adott facilitációt, új, esetleg bonyolultabb feladatokat határozhatunk meg.

A feladatsorok olyan feladatokból épülnek fel, amelyek megoldását megtanulva a mozgássérült számára lehetővé válik a dysfunkcióhoz kapcsolódó tünetek kompenzálása.

Az egyes feladatok rávezetik a mozgássérült kisgyermeket a különböző testhelyzetek közti különbségekre, illetve arra, hogy az egyes tevékenységeket a legváltozatosabb testhelyzetben képesek legyenek kivitelezni. Ennek megfelelően differenciálódnak a feladatsorok, vannak fekvő-, ülő, és álló helyzetben végzett feladatsoraink.

10.1. A hely- és helyzetváltoztatás tanulása fekvő helyzetben („Fekvő” feladatsor)

Napirendünkben a feladatsorok közül a fekvő feladatsor megoldása áll az első helyen. Ez alapozza meg a mozgássérült gyermekek napját, illetve erre épül a többi feladatsor. Ennek elsődleges oka, hogy a fekvő testhelyzet a legbiztonságosabb a mozgássérült kisgyermek számára, ebben a helyzetben a legkönnyebb a mozgás, az elmozdulás, ellazulás.

A feladatsor alapvető jellemzői:

- végighalad a motoros fejlődés minden fázisán, minden fejlődési szinten,
- a feladatsor vázát az oldalra fordulás, a hasra-és hátra fordulás, a gurulás, a kúszás, a felülés képezik (A felállás is jelen van a feladatsorban, amelynek a feladatsor megoldását követően minőségileg magasabb szintet kell képviselnie.)
- a feladatok végezhetőek priccsen, vagy szőnyegen.

10.2. A hely- és helyzetváltoztatás tanulása álló helyzetben („Állás-járás” feladatsor)

A feladatsor alapvető jellemzői:

- a feladatsor gerincét a székről való felállás, a földre való lejutás, lefekvés, a földről való feltérdelésen és felguggoláson keresztül történő felállás, az előreahajlás, leguggolás, állás, váltott lábra nehezедve előre-, hátra- és fellépések képezik,
- a feladatok végezhetőek a test előtt lévő támasszal, illetve egy- vagy kétoldali támasszal
- tartalmaz olyan feladatokat is, amelyek a támasz nélküli állást készítik elő.

10.3. A hely és helyzetváltoztatás tanulása ülő helyzetben („Ülő”, vagy kéz- feladatsor)

A feladatsor alapvető jellemzői:

- a nagymozgásokból kiindulva jut el a finommozgásokig, miközben fordulásokat, a lábak helyzetváltoztatásait is magában foglalja,
- a feladatsor elemei a test minden részére kiterjednek (nyak, törzs, arc, beszéd-és légző izomzat, felső végtagok-váll, könyök, csukló, ujjak-, alsó végtagok-csípő, térd, boka, lábujjak)
- a feladatok magukban foglalják a végtagok nyújtását, a hajlítását, az addukciót és abdukciót, valamint a karoknál a pronációt és supinációt, hüvelyk oppozíciót, ujjterpesztést-, zárást, ujjhajlítást.

10.4. Organikus érést segítő feladatsor (haladó csoport)

A feladatsor alapvető jellemzői:

- elsősorban a funkciók és működések összerendezését célozza
- egyensúlyfejlesztésen, ritmusváltásokon, váltakozó irányokon alapuló koordinációfejlesztő feladatok alkotják.

10.5. Egyéni állás-járás program

- egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatás
- az egyes diagnózisokból adódó problémákhoz igazodó célokat és feladatokat tartalmaz
- a feladatsorokban megtanult mozgásformák tudatosítása, gyakorlása és alkalmazása történik, illetve ezek felhasználásával újak tanulása-tanítása

11. A konduktor

A konduktív pedagógia az eredményes helyreállító nevelés meghatározó feltételét a metodikai egységen kívül a nevelő – a konduktor – komplex tevékenységében látja.

Annak, hogy gyerekek tanítói és óvodapedagógusai egyben konduktorok, több előnye is van. Egyrészt az, hogy a tanító komplex módon látja a gyereket, és nem különülnek el a különféle fejlesztési területek egymástól, illetve, hogy a tanító tevékenysége által biztosítottá válik a gyerekek fejlődésének folyamatossága.

Mindemellett ez a helyzet előnyt jelent abból a szempontból is, hogy a konduktornak szélesebb körű tájékozódási lehetősége nyílik egy-egy gyerek megfigyelésére, hiszen többször, többféle helyzetben találkozik vele.

Végül, nem elhanyagolható érték az iskolai oktatás/óvodai nevelés során az az érzelmi kötődés, amely a konduktor és a gyerekek között kialakul a mindennapok számtalan, sokszor bensőséges helyzetében. Ez az érzelmi kapcsolódás a tanulásban motiváló erő.

A konduktor kiegyensúlyozott fejlett empatisz képeiségekekkel, jó pedagógusi tulajdonságokkal rendelkező személyiségű nevelő, aki

- biztosítja a konduktív oktató nevelőmunkához szükséges tanári és tanulói segéd- és motivációs eszközöket, felkészül a programok, feladatsorok irányítására,
- segíti a nevelési követelmények hatékony beépítését a pozitív direkt hatások közvetítésével,
- a nevelési folyamatban biztosítja a mozgássérült tanuló állandó aktivitását,
- a nevelési folyamatban lehetővé teszi, hogy a gyermekek nevelő hatású élmények és tapasztalatok birtokába jussanak.

A KONDUKTÍV NEVELÉS FOLYAMATOSSÁGA

1. Felvétel

Intézményünkbe különböző életkorú és mozgásállapotú gyermekek jelentkeznek felvételre. A felvétel előzményeként az intézményvezető felvételi beszélgetésre hívja be a szülőket, mely során átbeszéli a gyermek anamnesztikus adatait, eddigi fejlődésének menetét, eddigi napirendjét, a szülő- gyermek kapcsolat, a gyermek- testvér kapcsolat jellemzőit, szülő célkitűzéseit, a gyermek eddigi szakorvosi leleteit, szakértői véleményeit, egyéb adatait. A vezető a beszélgetés tapasztalatait megosztja a nevelővel, döntést hoznak a gyermek csoportbesorolásáról.

A felvételnél a szülő megismerkedik az intézmény működésével, házirendjével, pedagógiai programjával, a csoport napirendjével, heti rendjével, valamint a csoportban dolgozó konduktorokkal, segítőkkal.

A gyermek csoportvezetője a szülővel közösen kitölti a felvételi lapot, mely részletesen taglalja a gyermek jelenlegi állapotát. Ezen első beszélgetések nagy jelentőséggel bírnak, hiszen a család és az intézmény együttműködése akkor lesz eredményes, ha egy őszinte, bizalmi alapokra épülő kapcsolattá fejlődik.

2. Bekerülés

- Közvetlenül a megyei szakértői bizottságok szakértői javaslata alapján
- Első konduktív vizsgálatról (tanácsadás), ahonnan az illetékes szakértői bizottsághoz irányítjuk
- Az intézmény óvodájából
- A Pedagógiai Szakszolgálat területéről: korai fejlesztés, előzetes felkészítés után, szakértői javaslattal.

3. Tervezés

3.1. Konduktív megfigyelés

A konduktív, vagy operatív megfigyelés nem csak lehetővé teszi a gyermek statikus és dinamikus állapotának pontos leírását, a problémák felvetését, hanem azonnali megoldási javaslatokkal is él. Ez a konduktív szemlélet, mely a konduktív pedagógia egyik alapelve. Ez a szemléletmód teszi lehetővé a konduktor számára, hogy meglássa a lehetőséget, a gyermeket a dysfunkciós személyben. Ez a kép jelöli ki az orthofunkciós személyiség kialakulásához vezető utat és adja a tervezés alapját.

3.2. Szülői konzultáció

A tanév folyamán szükség szerint, de legalább egyszer a gyermeket nevelő pedagógusok konzultálnak a szülővel az elért eredményekről, a felmerülő problémákról. Közös probléma-megoldási javaslatokat dolgoznak ki, rövid-és hosszabbtávú célokat tűznek ki, megállapodnak a munka-és feladatmegosztás részleteiben.

A megbeszélés közelíti az intézmény és a szülők elvárásait, a közösen kitűzött célok nagyobb együttműködésre sarkallják a szülőket.

3.3. Egyéni fejlesztési terv

A szülőkkal történő egyeztetés, a konduktív megfigyelés alapján a Programunkban meghatározott nevelési célok és feladatok ismeretében tervezzük meg a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva.

A tervezőmunka a tudatos nevelő hatások tervezését jelenti, de biztosítani kell a módszertani szabadságot a konduktoroknak. Olyan tervet készítünk, ami segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, tükrözi a differenciált egyéni bánásmód elvét. A tervezés alapelvei a rendszeresség, folyamatosság, fokozatosság és rugalmasság.

A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását.

4. A konduktív fejlesztés eredményessége - speciális indikátorok

A tanulók értékelése egységes elvek alapján történik, de a tanulók állapotának, fejlettségi szintjének megfelelően személyre szabott, differenciált. Az értékelés folyamatos és rendszeres. A gyermekek a foglalkozásokon folyamatos szóbeli visszajelzést kapnak teljesítményükről. A tanulók értékelésének alapja a konduktív megfigyelés.

A konduktív fejlesztés eredményességét mérjük a fejlődés 5 területén

- mozgásállapot
- manipuláció
- beszéd-kommunikáció
- szocializáció
- önellátás

A fő területeket részterületekre bontva 1-5-ig terjedő skálán pontozzuk, kezdve a funkció teljes hiányától (0) az orthofunkció, azaz a társadalmi követelményeknek megfelelő funkció kialakulásáig (5). A kisebb egységekre bontás a minél pontosabb értékelést szolgálja. Az egyes területek felbontása eltérő számú, így eltérő maximális pontszámokat jelentenek. Százalékban kifejezve azonban pontosan összehasonlítható értékeket mutatnak.

A gyermek pillanatnyi állapotát figyelembe véve besorolható az öt terület egy-egy fejlettségi fokozatába. A kapott százalékokat átlagolva létrejövő status-mutatók bármilyen összehasonlító elemzésre, demonstrációs diagramkészítésre lehetőséget adnak. Elkészíthető pl. egy-egy részterület fejlődésének diagramja is, így bemutatható a manipuláció, vagy a beszéd-kommunikáció fejlesztésének hatékonysága.

A konduktor, mint minden pedagógus, folyamatosan értékeli, ezért számára is hasznos, ha egy ilyen összehasonlítás segítségével képet kap munkája eredményességéről. Azonnal kiszűrhető, ha egy gyermek állapota stagnál, vagy romlik, így késlekedés nélkül elkezdhetjük az okok keresését, lehetőség szerint megszüntetését.

Az indikátorrendszert a PP. Melléklete tartalmazza.

5. Dokumentáció

Az intézmény és az intézménybe felvett gyermekek adatait rögzíti az

- **Óvodai törzskönyv**
- **Beírási napló**
- **Iskolai törzslap**
- **Óvodai felvételi és mulasztási napló**

A konduktív fejlesztés folyamatát, foglalkozásait a naplókban rögzítjük

- **Az óvodai csoportnapló**– óvodai foglalkozások
- **Osztálynaplók** – tanítási órák, iskolai követelményekre való felkészítés foglalkozásai (*e-naplóval kiváltható*)
- **Foglalkozási napló** – konduktív mozgásfejlesztés foglalkozásai (*e-naplóval kiváltható*)

A konduktív pedagógia a komplex személyiségfejlesztést egymásra épülő, egymást kiegészítő tevékenységi formákkal biztosítja, melyek kereteit a feladatsorok adják.

- **A komplex program** tartalmazza:
 - a gyermekek egyéni céljainak megvalósulásához szükséges csoportos és egyéni feladatsorokat
 - felső végtagi nagymozgásokat, finom manipulációt fejlesztő feladatsorokat
 - kommunikáció fejlesztésére irányuló feladatsorokat
 - a gyermekek egyéni közlekedési módjait

- **A fejlődési lap** tartalmazza:
 - *A gyermek felvételi lapját és státuszait.*

A gyermek felvételét követően felvételi státusz készül, melyben részletesen rögzítjük a gyermek felvételi mozgásállapotát, kognitív fejlettségi szintjét, kommunikációjának, önkiszolgálásának módját, szociális viselkedésének főbb jegyeit. A tanév végén: rögzítjük a gyermek kognitív, szociális képességeinek aktuális fejlettségi szintjét. A dokumentumban megjelöljük azt is, hogy az adott területen milyen fejlődést tapasztaltunk a ciklus során, és mely területekre irányuljon nagyobb fókusz a következő ciklusban - indikátorok.

- *egyéni fejlesztési tervet*

A gyermek óvodai felvételétől évente aktualizálva vezetnek a csoport konduktorai, óvodapedagógusai

- *fotódokumentációt*

A konduktív fejlesztés során készül a gyermek éppen aktuális mozgásállapotáról különböző testhelyzetekben. A dokumentációt ezek a fotók egészítik ki

- *Szakértői véleményeket*
- *Orvosi dokumentációt*

6. Az intézmény nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése

Az intézmény vezetője ellenőrzési rendszert dolgoz ki az intézmény kulcsfolyamatait érintő területeken.

A belső ellenőrzés célja

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének célja egyrészt az esetlegesen előforduló hibák mielőbbi feltárása, majd a feltárást követő helyes gyakorlat megteremtése, másrészt a pedagógiai munka hatékonyságának fokozása.

A belső ellenőrzés általános elvi követelményei:

- Biztosítsa az intézmény vezetője számára az információt az intézményben folyó nevelő munka tartalmáról és annak színvonaláról.
- Az ellenőrzés során előtérbe kell, hogy kerüljön a támasznyújtás, segítségnyújtás, együttgondolkodás, ösztönzés.
- Segítse a vezetői irányítást, a döntések előkészítését és megalapozását, biztosítsa az intézmény törvényes működését.
- segítse elő valamennyi pedagógiai folyamat színvonalának emelkedését,
- legyen a minőségi munkát elősegítő eszköz,
- támogassa a mintaadó kezdeményezéseket, mutasson rá a tévedésekre, hiányosságokra.
- támogassa a különféle szintű vezetői utasítások, rendelkezések következetes végrehajtását, megtartását,
- megfelelő mennyiségű információt szolgáltasson a pedagógusok munkavégzéséről,
- szolgáltasson megfelelő számú adatot és tény az intézmény nevelőmunkájával kapcsolatos belső és külső értékelések elkészítéséhez

Az ellenőrzés formái:

- szóbeli beszámoltatás,
- írásbeli beszámoltatás,
- dokumentumellenőrzés,
- foglalkozás látogatása előre meghatározott szempontok alapján,
- felmérések, tesztek, vizsgálatok.

Az ellenőrzés kiterjed

- a munkakörrel kapcsolatos feladatok elvégzésének módjára, minőségére,
- a munkafegyelemmel összefüggő kérdésekre,
- a működési feltételek vizsgálatára.

Az ellenőrzés fajtái

- Tervszerű, előre egyeztetett szempontok szerint,
- spontán, alkalmi módon

AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA

A konduktív óvodai nevelés jellemzői

Pedagógiai programunk szemléletmódja és felfogása a módosított ONOAP irányvonalát követi, az óvoda funkciójához a társadalomban betöltött szerepéhez, a hagyományokhoz és az eddig elért eredményeinkhez igazodik. Óvodánk egyéni arculatát a nevelő testület egységes szemlélete, azonos szándéka adja.

A konduktív óvoda helye a konduktív nevelés rendszerében

Óvodánk szerves része a köznevelési rendszernek. Biztosítja a korai életkorban megkezdett nevelőmunka folyamatosságát, illetve előkészíti az integrációt, az iskolába lépést.

A gyermekeket vegyes életkorú csoportban foglalkoztatjuk.

Az óvodáskorú gyermekek nevelésében a konduktív nevelés célkitűzése azonos az óvodai nevelés céljával: „elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.”

Az óvodai nevelés alapelvei

Tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségét, emberi méltóságát, jogait, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, igyekszünk megóvni idegrendszerüket a lelki életükre káros túlzásoktól, megterhelésektől.

A konduktív nevelésben elsődleges célunk az óvodáskorú mozgássérült gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével biztosítani:

- a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítését, sokoldalú, harmonikus fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit,
- a testi, szociális és értelmi készségek, képességek fejlesztésével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítését,
- a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi és kiemelten a természeti környezettel való optimális kapcsolat megvalósulását,
- a természet megismerésére, szeretetére, védelmére való nevelés, felelősségérzet kialakítását, a gyermek környezettudatos magatartását, a testi-lelki egészségének védelmét.

Az óvodai élet megszervezése

A konduktív programban egymástól nem elválaszthatóan van jelen a mozgásfejlesztés és a kognitív képességek fejlesztése. A nevelési feladatok; az aktív magatartásra nevelés, az önálló életmódra nevelés, az érzelmi, esztétikai, értelmi nevelés a napirend minden tevékenységében, komplexen megjelennek.

A gyermekek nevelése, fejlesztése állandó napi-, és heti rend szerint zajlik, amely biztonságossá teszi számukra az óvodában eltöltött időt, pontos helyet ad a fejlesztési tartalmaknak. A napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A **napirend** nevelési eszköz, a szokások meghatározott rendszere. A gyermek életének ritmusát szabályozza. Összeállításának szempontjai: ésszerűen rugalmas, a csoport minden tagjára érvényes, következetes, ezáltal kiszámítható. A napirend összeállításánál figyelembe vesszük az adott csoport sajátosságait (életkort, gyermekek mozgásállapotát, az elérendő célkitűzéseket). A napirendben koherensen jelennek meg az óvodai tartalmak és a mozgásfejlesztést szolgáló foglalkozások. A havi/heti óvodai téma és a témához kapcsolódó műveltségtartalmak jelen vannak a gyerekek tevékenységeiben. Nemcsak az óvodai foglalkozásokon dolgozzák fel az adott témát, hanem a játéktevékenységükben, munka jellegű tevékenységeik során ugyanazzal a témakörrel foglalkoznak, miközben alkalmazzák a tanult hely- és helyváltoztatási módokat, vagy éppen a kitűzött céljaiknak megfelelő feladatokat oldanak meg.

Fontos, hogy a szülők aktív részesei legyenek a csoport életének, illetve beépítsék otthoni napirendjükbe az óvodában tanultakat mind a mozgás, mind a kognitív fejlesztés szempontjából. Ezért részletes óvodai programunkat a szülőkkel megosztjuk, így motiválva a szülőket arra, hogy az óvodai tartalmakat „hazavigyék”, a dalokat énekeljék, a témákról beszélgessenek, játszanak.

Az óvodai nevelés tervezése

1. Beszoktatás

Óvodánkba különböző életkorú és mozgásállapotú gyermekek jelentkeznek felvételre.

A felvételnél a szülő megismerkedik az óvoda működésével, házirendjével, pedagógiai programjával, a csoport napirendjével, heti rendjével, valamint a csoportban dolgozó konduktorral, pedagógussal, segítővel.

A beszoktatás rendjét, időtartamát az óvodapedagógus és a konduktor együttesen határozzák meg, figyelembe véve a csoport pillanatnyi helyzetét, a szülők igényeit és nem utolsósorban a felvételre jelentkező gyermek sajátosságait.

2. Éves fejlesztési terv

Programunkban meghatározott nevelési célok és feladatok ismeretében tervezzük meg a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva.

Nevelőmunkánk a képességek, készségek, attitűdök fejlesztésére irányul, a tapasztalatok gyűjtésére, a tevékenykedésre, ezáltal a képességek alkalmazására helyezzük a hangsúlyt. Tesszük mindezt a gyermek egész személyiségére hatva, tükrözve a konduktív nevelés holisztikus szemléletét.

3. Tematikus terv

Olyan tervet készítünk, ami segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, tükrözi a differenciált egyéni bánásmód elvét. A tervezésünk alapelvei: rendszeresség, folyamatosság, fokozatosság, és rugalmasság. A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását.

A tervezés során a nevelési évet két ciklusra osztjuk: szeptembertől januárig, valamint januártól júniusig.

4. Óvodai dokumentáció

A FEJLŐDÉSI LAP tartalmazza:

- ***A gyermek fejlődésének nyomon követését, komplex konduktív pedagógiai megfigyelését, státuszát***

A nevelési év ciklusainak elején: szeptemberben, és a tanév végén rögzítjük a gyermek kognitív, szociális képességeinek, mozgásállapotának aktuális fejlettségi szintjét. A dokumentumban megjelöljük azt is, hogy az adott területen milyen fejlődést tapasztaltunk a ciklus során, és mely területekre irányuljon nagyobb fókusz a következő ciklusban.

Ezt a megfigyelést lehetőség szerint fotókkal támasztjuk alá.

Megfigyeléseink eredményeit rendszeresen egyeztetjük a szülőkkel.

- ***A gyermek egyéni, a nevelési év végére elérendő céljait és feladatait (Egyéni fejlesztési terv)***

A csoportvezető konduktor és az óvodapedagógus közösen készíti.

Az egyéni főként rövid távú célokat, és az ezek megvalósulásához szükséges feladatokat tartalmazza.

Az ÓVODAI CSOPORTNAPLÓ

A MULASZTÁSI NAPLÓ

ÓVODAI TÖRZSKÖNYV

Az óvodai nevelés feladatai

1. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés legfontosabb célja: megkezdni a gyermek szocializálását, valamint az, hogy a szocializáció elősegítéséként a gyermekekben kialakítsa a társakkal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás szükségletét, mások érzelmei felismerésének, megértésének, és a saját érzelmeik kifejezésének képességét. Meg kell alapozni az empatikus készség kialakulásához szükséges beleélő képességet, a toleráns viselkedés alapjait. Célunk olyan pozitív élményekben, tevékenységekben gazdag, kiegyensúlyozott, környezetével harmonikusan együtt élni tudó gyermekek nevelése, akik a közösségért cselekedni és ahhoz alkalmazkodni is tudnak, továbbá az óvodai közösségben való biztonságos eligazodást segítő magatartásformák, erkölcsi tulajdonságok kialakítása, a különbözőségek elfogadása, tisztelete, empatikus képességek fejlesztése.

Feladataink:

Az érzelmi nevelés feltétele a konduktor, óvodapedagógus elfogadó, megértő, óvó magatartása, a konduktív csoport, mely az állandóságot és a biztonságot jelenti, valamint a napirend, amely lehetővé teszi a társas érintkezéseket, közös tevékenységeket, amely biztosítja az élményszerzést.

- Érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, a gyermek jelzéseire odafigyelő légkört kell teremteni, amelyben sikerélményhez jut, átéli az élményt, hogy ő tehet valamit önállóan, önértékelése pozitív irányba változik. Feladatunk a szeretetteljes, megértő légkör kialakítása, olyan napirend összeállítása, melyben sok közösségi élmény van.
- Segítjük a társas érintkezési zavarokból következő sérülések megelőzését, a kialakult feszültségek feloldását. A fizikai segítségnyújtás mellett alkalmazzuk a feszültségoldó játékokat, szükség esetén szakemberek segítségét kérjük.
- A gyermekekkel együttműködve ápoljuk a csoport, az óvoda hagyományait: születésnapok, ünnepek, hagyományok ápolása, közeli és távoli távlatok felállítása. A nemzeti hagyományok, értékek megismertetésével erősítjük a szülőföld iránti kötődést, a hazaszeretetet.
- Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az óvoda nevelőmunkájáról, lehetőséget biztosítunk az együttműködésre (hagyományok teremtése, nyilvános, közös programok, ünnepek megszervezése).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Továbbá feladatunk:

- önismeret fejlesztése, helyes én-kép kialakítása,
- a kudarcátírás fejlesztése,
- olyan élethelyzetek tudatos létrehozása, melyben a gyermekek tanulhatják az egymás iránti figyelmességet, melyben gyakorolhatják a társas együttélés szabályait,
- a gyermekbarátságok kialakulásának segítése,
- kapcsolatteremtési készség fejlesztése,
- csoportos és páros munkaformák, munkamegosztást és kooperációt igénylő feladatok során az együttműködési készség fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek megismerik az együttélés alapvető formáit, szokásait
- Önismeretre tesznek szert: képesek felmérni saját helyzetüket a közösségen belül
- Készek, a társakkal való együttműködésre és megegyezésre
- Elismerik, elfogadják társaik kezdeményezéseit a játékban, munkában és különböző tevékenységekben
- Készek önállóan megoldani a konfliktus helyzeteket
- Kialakul feladattudatuk, szabálytudatuk
- Kialakul empátiás készségük
- Ki tudják fejezni érzelmeiket, örülnek saját és társaik sikerének, elviselik a kudarcot
- Törekednek érzelmeik, indulataik kezelésére

2. Az anyanyelvi nevelés

Célunk a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Arra törekszünk, hogy a szocializáció folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé váljék. A gyermekek beszédképességének gondozása, és beszédértésének fejlesztése. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.

Feladatok:

- A konduktor, óvodapedagógus minta értékű beszédével a tiszta kiejtésre, természetes hanglejtésre tanítsa a gyermekeket, javítgatás helyett tudatosan ezt a módszert alkalmazza.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözhessenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhassanak.
- A beszédfejlesztés szerves része a napirend minden foglalkozásának. A konduktív nevelésben elengedhetetlennek tartjuk a mozgás és beszéd egyidejű összekapcsolását, hiszen a mozgás "vezeti" a beszédet, a beszéd pedig, segít az összerendezett mozgás és tevékenység kialakulásában.
- Napi rendszerességgel ún. „beszéd-foglalkozások” is helyet kapnak a programokban.
- A légzéstechnikai feladatok minden foglalkozás elején, változatos formában jelentkeznek. Az ajak-torna, az artikulációt fejlesztő feladatok a mondatfonetika fejlesztése, a beszédfejlesztés egyrészt az irodalmi tevékenységekre építve, másrészt a foglalkozások, elsősorban környezetismeret, a mozgásfejlesztő programok, az önkiszolgálási, önellátási tevékenységek szerves része.
- A beszédkapcsolatban, kommunikációban az egyediség, az egyénre irányuló érdeklődés az empatikus magatartás alapvető feltétele.
- A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik a nyelvi játékok, a szabad önkifejezési drámajátékok, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

További feladatunk:

- A mindennapi mondókázás, mesélés, verselés, éneklés megvalósítása, ezáltal a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében, szépségében.
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafordulással, aktív figyelemmel, és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel ébren tartjuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élményüket képesek folyamatosan elmondani, mondatokban kifejezni.
- Helyesen használják a nyelvtani kifejezőmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- A gyermekek érzik a beszéd dallamát, az anyanyelv ritmusát.
- Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét. Beszédfegyelmük alakulóban van.
- Figyelmük, koncentráció készségük fejlődik, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik

3. Értelmi fejlesztés

A központ idegrendszeri károsodás következményeként kialakuló sérülés kapcsán az értelmi fejlődés üteme lelassul, és eltér az átlagos fejlődésű gyermekekétől.

Célunk:

- Az óvodás gyermekek egyéni adottságait figyelembe véve, kognitív képességeiknek, készségeiknek aktív fejlesztése és a különböző gondolkodási műveletek gyakorlása.
- A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve, meghatározó élményeket nyújtani a környező világ sokszínűségéből.
- A gyermekek az általunk felkínált változatos tevékenységeket valódi élményként éljék át. A gyermekek a megszerzett tapasztalataikat, ismereteiket minél sokrétűbben tudják a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben alkalmazni, és gyakorolni.

Feladatunk:

- A mozgásos tapasztalatszerzés módjaira való rávezetés, és az ehhez szükséges készség-képességek hiányosságának felismerése és korrekciója.
- Sokoldalú játékos ismeretszerzési lehetőségek biztosítása, újszerű alkalmazása, felhasználása, amelyek következtében valóság-hű észlelés jön létre.
- A gyermekek értelmi nevelésének fontos részét képező értelmi fejlesztés szervesen beépül a napirend minden foglalkozásába.
- Kompenzációt szolgáló foglalkozások szervezése, amelyek feladata a prevenció, illetve a differenciált, egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztés.
- Önálló ismeretszerzésre, sokoldalú cselekvésre, aktív, alkotó gondolkodásra készítés
- Differenciálás - az egyéni különbségek, adottságok, a tehetség, a rátermettség, a képességek felfedezése, az énkép fejlesztése, a testséma kialakításának segítése.
- Sokoldalú tevékenység biztosítása, amelynek keretén belül a CP-s gyermekeknek lehetőségük nyílik az ismeretszerzés módjainak megtanulására, a külvilág információinak felfogására, megértésére, feldolgozására.
- Az érdeklődés felkeltése az egyes tevékenységek iránt, a cél elérése fölött érzett sikerélmény lehetővé teszi az ismeretszerzéssel kapcsolatos pozitív viszonyulás, az új információk és ismeretek iránti szükségletek kialakulását.

További feladatunk:

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése és gyakorlatban történő alkalmaztatás a pedagógus szervező segítségével.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Önálló gondolkodásra és logikus értékítéletek alakítására nevelés.
- A gondolatok szóban, mozgásban, ábrázolásban való megjeleníttetése.
- A látási, hallási, tapintási percepció (érzékelés) fejlesztése.
- A gyermek egyéni képességeinek megfelelő, differenciált fejlesztése.

4. Az egészséges életmódra nevelés

Míg az egészséges gyermek rendelkezik az aktivitás, a cselekvés szükségletével, illetve a cselekvés megvalósításához szükséges harmonikus mozgással, addig a CP-s gyermeknél mindezt a nevelés során létre kell hozni.

Célunk:

- Gyermekeink egészséges életre nevelése, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.
- A minél korábbi életkorban megkezdni az egészséges életmódra nevelést, ezáltal biztosítani, hogy a gyermek személyiségében belsővé váljon a testmozgás igénye.
- Óvodánkban az egészséges életmód területén kialakított szokások szolgáljanak mintául a családok számára. A konduktív nevelés során rá kell vezetnünk a gyermekeket arra, hogy legyen céljuk, és azt a célt önerejükől képesek legyenek elérni. Törekszünk a családdal való együttműködésre, a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására.
- A helyes életritmus kialakítását segíti a rugalmas napirend, amely életkornak és tünettípusnak megfelelő szervezeti keret. A napirendben egymással összefüggő feladatsorok épülnek egymásra, időtartamuk a csoport jellege és teherbíró képessége szerint változó.
- A testápolási szokások tudatos, rendszeres gyakoroltatásával erősítjük a gyermek tisztaságigényének alakulását.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze a gondozási teendők végrehajtása során. Pozitív érzelmekkel és értékeléssel megvalósuló kommunikációra törekszünk.

Feladataink:

- Céltudatos tevékenységekkel segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását. A környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer: tiszta, kulturált környezet iránti igény kialakítása, takarékosági szokások, növény és állatvédelemmel kapcsolatos szokások kialakítása, hulladék szelektív gyűjtésének, illetve újrahasznosítás szokásának kialakítása, környezetbarát szokások.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek önmagukkal kapcsolatban minden teendőt: étkezés, testápolás, öltözködés, vetkőzés, környezetük rendben tartása - a legkorábbi időtől kezdve önállóan, vagy segítséggel, de maguk végezzenek. Saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor és úgy végezzék el önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor és ahogyan képesek rá.

- A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása. A gyermek egészségének védelme, mindennapi edzési lehetőségek biztosítása, prevenció, korrekció. Az egészséges életmód, betegség megelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása, példamutatás, mintaadás.
- A gyermekek egészséges fejlődésének egyik alapja a rendszeres és helyes étkezés. A napi tápanyagszükségletük jelentős részét az óvodában kapják, ennek kiegészítője a mindennapi gyümölcs-, és zöldségfogyasztás. Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő eszközök használatának gyakoroltatása mellett igyekszünk megkedveltetni az új ízeket.
- Az óvodánk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

4.1. A helyes táplálkozási szokások kialakítása:

- Étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése.
- Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában.
- Egyéni szükségletet, igényeket kielégítő, mennyiségileg elegendő, minőségileg megfelelő ételek étrendbe iktatása.
- Kulturált étkezési szokások kialakítása: esztétikus, alkalomhoz illő teríték, helyes evőeszköz használat, kulturált, nyugodt étkezés, az étkezés közbeni helyes viselkedés.
- Segédkezés a terítésben, az étkezés előkészületeiben.
- A betegségek megelőzése érdekében egészséges ételek, saláták készítése, ezzel segítve az egészséges táplálkozás kialakítását, mintát adva ezzel a családoknak is. Magas cukor-tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése.

4.2. Higiénés szokások kialakítása:

- Környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztántartása, portalanítása.
- Téli időszakban gyakori szellőztetéssel biztosítjuk a friss levegőt.
- A test tisztántartása (kéz-száj— haj ápolása, nemi higiéné).
- A szobatisztaságra nevelést rendszeres szoktatással érjük el. A WC-használat elsajátításában segítjük a gyermekeket.
- Igény szerint segítünk a gyermekeknek, míg kialakulnak önálló testápolási szokásaik, és az ehhez szükséges készségek.
- A betegségek megelőzése érdekében higiénés szokások tanítása (zsebkeendő használat, kézmosás).
- A mosdó rendjéről a gyermekek bevonásával gondoskodunk, fokozott figyelmet fordítunk a saját jellel ellátott tisztálkodási eszközök használatára.
- Figyelünk a gyermek tiszta, rendezett ruházatára, körmeire, hajára - ha szükséges, felhívjuk erre a szülők figyelmét.

4.3. Öltözködési szokások kialakítása:

- A vetkőzés, öltözködés sorrendjének kialakítása.
- A ruhadarabok rendben tartása, megóvása.
- Ízléses ruházkodás és öltözködés (egymáshoz illő színű ruhadarabok).

4.4. A pihenés – alvás szokásai:

- Nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése (szellőztetés, mese, érvényesítjük a testi kontaktus megnyugtató, segítő erejét).
- Az alvást már kevésbé igénylő gyermekek számára – rövid pihenés után - csendes tevékenységet biztosítunk.
- Tiszteletben tartjuk az otthonról hozott szokásokat, „alvós játékok”.

4.5. Testedzés, testmozgás:

- A gyermek testi- lelki egészségének védelme és megőrzése érdekében gondoskodunk a mindennapi szabad levegőn tartózkodásról, edzésről, változatos mozgáslehetőségek, kirándulások szervezéséről.
- Törekszünk arra, hogy belső szükségletből eredően részt vehessenek sokmozgásos játékokban, kedvükre mozoghassanak.
- Az edzés fontos az egészség megőrzéséhez, a mindennapos konduktív komplex programok, a játék, a séták.
- Minél több tevékenységet végzünk a szabad levegőn, mert a levegő és a napfény együttes hatása biztosítja a testi edzettséget.

4.6. A gyermekek egészségének védelme érdekében:

- Különös figyelmet kell fordítani az állandó egészségügyi problémákkal küszködő gyermekekre (shunt, epilepszia, szemüveg, allergia stb.);
- Az egészséges gyermekek védelmében a beteg gyermeket hazaküldjük;
- Gondot fordítunk a fertőző betegségek és azok terjedésének megelőzésére, valamint a baleseti helyzetek felismertetésére és azok elkerülésére;

4.7. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás:

Az óvodai elsősegélynyújtás legfontosabb eleme a balesetek megelőzése.

Feladataink:

- Balesetbiztonságos óvodai környezet kialakítása, fenntartása.
- A gyermekek megismertetése a biztonságos játékhasználattal
- Az eszközhasználat megtanítása (olló, kés, villa, kerti szerszámok stb.)
- Az utcai, közúti balesetek megelőzése (közlekedési szabályok megtanítása, gyakorlati alkalmazása séták, kirándulások során)
- Otthoni veszélyhelyzetek megismertetése (házimunkák, növények, állatok gondozása, ételkészítés stb. témakörökben)
- Alapvető elsősegély-nyújtási ismeretek, fogások elsajátítása
- Együttműködés az egészségügyi szolgálattal (védőnő, orvos, fogorvos)
- A konduktor, óvodapedagógus példamutató magatartása az egészséget védő-óvó életmódra

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek fontosnak tartja személyi higiéniájának megőrzését, melyet igyekszik minél önállóbban fenntartani
- Képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen étel között, valamint képes az önkorlátozásra
- Az évszaknak megfelelő öltözék kiválasztásával vigyáz testi egészségére
- Igénye van - az egyéni sajátosságainak figyelembe vételével- a napi testmozgásra
- Az önállóság iránti igénye megnyilvánul minden önellátási területen

Az óvodai nevelés tevékenységi formái

A játék

A játék a 2,5 - 7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék egy olyan komplex tevékenységforrás, amelyet a konduktornak, óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, amelyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Természetesen szükség van a pedagógus által kezdeményezett, vagy irányított játéktevékenységre, hiszen a három éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együtt játszást.

Az irányított játékok mindig a gyermekek csoportos és egyéni fejlettsége szerint szerveződnek, ennek megfelelően differenciálunk: eszközök, játékszint, nevelői segítségadás tekintetében. A konduktor segíti a gyakorlójáték szerepjátékba való átvezetését, majd a kialakult szerepjáték további fejlődését.

A játéktevékenység kialakítása, fejlesztése tanítási-tanulási folyamat, amelynek eredményeképpen az egyéni fejlettségi szintektől függően a játék értelmes, spontán, szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenységgé válik a gyermekek számára.

Célunk, hogy gyermekeink a szabad játék folyamán, a külvilágból és a saját belső világukból származó benyomásaik a játékban és a játékos tevékenységekben újraéljék, ezáltal válják a játék egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Feladatok:

A konduktor, óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében, és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

Az óvoda és a pedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlélgkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A pedagógus segítse a gyakorlójáték szerepjátékba való átmenetét, a szerepjáték változatos, színes formában történő megvalósítását. A játéktevékenységi szintek megállapításával differenciált, egyéni fejlesztést tegyen lehetővé.

Lehetőséget adni, hogy a mozgásukban sérült gyermekek is megtapasztalhassák egy-egy játékos szituációban az együttes mozgás élményét, örömét.

1.1. Énekes játékok

Az ismert énekes játékok eljátszása során a diszfunkciós gyermekek megismerkedhetnek a népszokásokkal, a hagyományos gyermekjátékokkal. A mozgás és az ének kapcsolódása ritmusban segíti a diszfunkciós gyermekek mozgásának összerendezését. Természetesen óvodánkban az eljátszás módja valamelyest eltér az eredeti játéktól, hiszen minden alkalommal a csoport összetételéhez, mozgásállapotához igazodik.

1.2. Dramatikus játékok

Az irodalomfoglalkozáson megismert, és eljátszott meséket nagyon kedvelik a gyermekek. Annak érdekében, hogy mindenki szerepet kaphasson, és el is tudja játszani azt, előfordul, hogy megváltoztatjuk a mesékben szereplők számát, vagy esetleg a cselekmény helyszínét alakítjuk át.

1.3. Szimulációs-, vagy tematikus játékok

A játékok során a gyermekek reális, életszerű tevékenységeket hajtanak végre, életszerű szituációban. A szervezéssel, az eszközök biztosításával lehetővé tesszük az asszociációt, és segítjük a szerepek átélését, megformálását. Ez a játékforma lehet például az egyéni feladatok megoldásának kerete is.

1.4. Versenyjátékok

Szervezünk gyermekeink számára sor- és csapatversenyeket. Az egyes játékok, illetve a feladat meghatározások, mindig az egyéni teljesítményekhez alkalmazkodnak, hiszen fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek számára eredményes legyen a játékban való részvétel. Csak olyan tevékenységeket építünk be a játékokba, amelyeket a gyermekek már elsajátítottak.

További feladatunk:

- A játékhoz szükséges feltételek megteremtése
- A játszás igényének alakulásával a konduktív program játékoság módszerének magasabb szinten való alkalmazása.
- A megismerő tevékenység fejlesztése, amely alapja, és eredménye egy-egy játéktevékenységi szintnek.
- A szocializáció fejlesztése, amely során a valódi szerepjáték, és a szabályjáték kialakul.
- A spontán játéktevékenység optimális irányítása, amelynek során a gyermek kreativitása fejlődik.
- A szülőkkel, a családdal való aktív kapcsolattartás, javaslattevés számukra ahhoz, hogy milyen játékot vásároljanak gyermeküknek, milyen játékokkal játszanak közösen, és amely játéktevékenységbe engedjék önállóan kibontakozni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek önmaga választja meg játéktevékenységét, melyhez előkészíti/ kéri a szükséges eszközöket.
- Szerepjátéka ötletekben gazdag, a szerepeket önállóan kiosztja, miközben figyelembe veszi társai igényeit, ötleteit, játékának vannak szimbolikus elemei
- Szabályjátékokat kezdeményez, szabálytudata kialakult
- A játékhoz használt eszközöket óvja

2. A külső világ tevékeny megismerése

A mozgássérült gyermekek saját testüket, testrészeiket, illetve azok funkcióit tapasztalatok hiányában csak részben ismerik, testsémájuk kialakulatlan. A diszfunkciós gyermekeket a környezetükkel való kommunikációban, tapasztalataik feldolgozásában, ismereteik rendszerezésében a társuló beszédzavarok is hátrányosan befolyásolják. A mozgássérült gyermekek figyelme kis koncentrációjú, rövid idejű, hullámzó, gyakran megtapad, nehezen irányítható.

Tapasztalatszerzés során a gondolkodási folyamatok lassúbbak, az elemi analízis-szintézis, a logikai gondolkodás, az összefüggések felismerése, az időben-térben való tájékozódás, a bevésés-felidézés képessége zavart szenved.

2.1. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- A gyermek az aktivitása és az érdeklődése során tapasztalatokat szerezzen a szűkebb és a tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól.
- A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- A természethez és a szűkebb lakókörnyezethez való pozitív érzelmi viszonyuk megalapozása, a néphagyományok, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra, valamint a természet értékeinek felfedeztetése.
- A valóság objektív megismertetése, megfigyelése: természeti és társadalmi környezetről megfelelő tájékozottsági szint kialakítása, az egyéni képességek figyelembe vételével, és a környezettel kapcsolódó pozitív viszonyulás kialakítása.
- Önmaguk, testük megismerése, testsémájuk kialakítása, fejlesztése.
- Megfigyelési-felfedeztetési lehetőségek biztosítása a természeti és társadalmi környezetben egyaránt.
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének, figyelmének felkeltése és fenntartása.
- A tanult megoldásmódok alkalmazásával minél pontosabb motoros megtapasztalással lehetőség biztosítása a környezet pontos észlelésére, észlelési csatornák összekapcsolása nyelvi és motoros tevékenységekkel.

Feladatok:

A konduktor és az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

A környezeti nevelés segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, ismertesse meg a gyermeket a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, így megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A környezetismereti foglalkozások színtere általában a csoportszoba, de számos lehetőséget nyújtunk gyermekeinknek, hogy a környezetüket a maga természetes közegében is megismerhessék, illetve különböző intézmények látogatása során ismereteiket tovább bővíthessék.

Az évszakok témakörének feldolgozása mindig szabadtéri foglalkozással kezdődik, amelyhez megfelelő helyszínt biztosít az intézet tágas udvara. Itt a gyermekek megfigyelhetik a természet változásait, az évszakok jellemzőit, alkalmuk nyílik kertészkedésre és játékokra is a szabad levegőn.

Csoportunk évente szerveznek tanulmányi kirándulást, amelynek helyét és idejét a pedagógusok választhatják meg, figyelembe véve a csoport összetételét, életkorát, kívánságait, illetve az éppen feldolgozás alatt álló óvodai program témáját.

A környezet megismerésére irányuló témakörök:

Természeti témakörök: évszakok, gyümölcsök, zöldek, erdei/állatkerti/háztáji állatok, világűr, természetvédelem, anyagok tulajdonságai

Társadalmi témakörök: az óvoda, és környéke, család, testünk, közlekedés, napszakok, foglalkozások, más tájakon élő emberek, hagyományőrzés, ünnepek

További feladatunk:

- Az élményszerűség, a megismerés élményének biztosítása tevékenykedtetés során.
- A szerzett tapasztalatok rendszerezése, összefüggések megláttatása.
- A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása.
- A környezetvédelem és környezettudatos magatartás beépítése: a természet szeretetének kialakítása, természet védelmének megalapozása, a természet változásának folyamatos követése, bemutatása.
- A konduktor, óvodapedagógus feladata, hogy környezettudatos magatartást mutasson a gyermekeknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudja személyi adatait /lakcím, név, szülők neve, testvérek neve/
- Megnevezi és megmutatja saját testrészeit, érzékszerveit.
- Adott szempont alapján csoportosítja az élőlényeket
- Ismer néhány növény és állatgondozási műveletet.
- Ismer néhány természetvédelemmel kapcsolatos tevékenységet.
- Alakulóban van környezettudatos életvitele.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.

2.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek

A matematikai nevelés célja, hogy a gyermekek játékos formában felfedezzék, megtapasztalják az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladatok:

A pedagógus feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítson, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, ezáltal természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

A matematika foglalkozásokon, vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A matematikai foglalkozások komplex módon kapcsolódnak a környezetismerethez, illetve a napirend bármely foglalkozásához, illetve a szabad játéklehetőségeket, spontán szituációkat használjuk fel a matematikai tapasztalatok közvetítésére, megszerzésére.

A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet, ehhez nyújtanak jó lehetőségeket a didaktikus játékok, amelyek a konduktív programokba is eredményesen beépíthetők.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

A legtöbb problémaszituációra épülő műveleti cselekvés éppen a matematikai foglalkozásokon valósítható meg, ilyen a soralkotás, a bontás, a több-kevesebb-ugyanannyi megállapítása, a téri és síkbeli tulajdonságok összehasonlítása, stb.

A cselekvéses szintű, problémahelyzetekre épülő matematikai gondolkodás kialakításában, kialakulásában fontos a differenciált rávezetés. A rávezetés módja akkor megfelelő, ha problémahelyzetre épül és feltétlenül cselekvésközpontú, valamint mindig gondolkodtató hatású. A „cselekvésközpontú” matematikai nevelés alapja, hogy a

foglalkozásokon felhasznált eszközök és feladatlapok alkalmazása, azok mérete, nagysága, alkalmazhatósága feleljen meg a gyermekek egyéni teljesítőképességének.

A matematikai nevelést az óvodában kötetlen szervezeti (frontális, mikrocsoportos, páros, individualizált) keretek között valósítjuk meg a célirányos fejlesztés, illetve korrekció, kompenzáció érdekében.

További feladatunk:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése
- Az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához
- A logikus gondolkodás megalapozása és a gondolkodási folyamatok célirányos fejlesztése
- Az észlelés pontosítása
- A figyelem, az emlékezet fejlesztése
- A tanulási képességeket meghatározó struktúrák célirányos fejlesztése
- A gazdag tapasztalatszerzés biztosítása
- A hiányosan működő képességek korrekciója

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Számfogalom:

- Elvétellel, hozzáadással, halmazokat egyenlővé tesz, kölcsönösen egyértelmű megfeleltetéssel halmaz számosságát megállapítja
- Számosságot összkép alapján megállapít
- Tízestől lépéssel számlál mechanikusan
- Sorszámneveket pontosan használja

Kiterjedések:

- Eszközzel mér, összemér, érti, hogy a mérőeszköz befolyásolja a kapott eredményt
- Kisebb/nagyobb, több/kevesebb, rövidebb/hosszabb, szélesebb/keskenyebb fogalmakat, helyesen használja

Geometria:

- Tájékozódik a térben, síkban
- Pontosán használja a háromszög, kör, négyzet, téglalap, gömb, kocka, téglatest kifejezéseket
- Pontosán másol 4 - 5 elemű síkbeli/ térbeli építményeket

3. A verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás

A mese megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. Az óvodáskorú gyermekek fogékonyak az esztétikumra. A szeretet, a jószág, a gyűlölet, a nagyraagyás, a szerénység, az összefogás, a részvét elvont fogalmait, az emberi érzések tükrében, konkrét belső képi formában ismerik meg a gyermekek az irodalmi nevelés eszközein keresztül.

Az óvodába lépő 2,5-4 éves gyermekek első irodalmi élményei a mondókákhoz, ölbéli játékokhoz kapcsolódnak. Az egyszerű állatmeséken keresztül jutnak el a gyermekek odáig, hogy képesek lesznek figyelmesen végighallgatni és megérteni a mesét. A többszöri ismétlés

hatására élvezői és szereplői lesznek a mese dramatikus feldolgozásának. Az óvodapedagógus gyakran talál ki és mutat be rövid, ötletes párbeszédre épülő bábjeleneteket, fokozatosan eljuttatva a gyermekeket a többszereplős, hosszabb történetekhez, meséket bemutató előadáshoz. A meséhez, vershez, dramatikus játékhoz csak annyi kelléket kell használni, ami elindítja a gyermekek képzeletvilágát. A felhasznált eszköz ne kösse meg a gyermekek fantáziáját.

A mese, a vers az óvodai élet mindennapjaihoz tartozik. A mesesarokban történő elhelyezkedés már hangulatot teremt a meséléshez, a gyermekek már tudják és várják, hogy mesélés következik. Az új mesét egy héten keresztül többször ismétljük, így a következő héten alkalmuk adódik a gyermekeknek a bábozásra, dramatizálásra.

A gyermekek nyelvi képességének, fejlesztésének egyik leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatizálás. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák, nyelvtörők alkalmasak, hogy a gyermekek gyakorolják a magán- és mássalhangzók helyes ejtését, megfelelő artikulációját.

Az új meséken, verseken keresztül bővül szókincsük, gazdagodnak fogalmaik. Az önálló bábozás, dramatizálás során fejlődik szóbeli kifejezőkészségük. A dramatikus játékok alkalmat adnak párbeszédre és önálló versmondásra is. Az irodalmi tevékenységek (vers, mese, dramatizálás, bábjáték) minden korcsoportban kötetlen foglalkozás keretében megjelennek a gyermekek napirendjében. Ezen kívül főleg a mondókák, kiszámolók, versek mondogatása és ritmikus mozgással történő összekötése, a különböző mozgásfejlesztő feladatsorokban, illetve a feladatsorokhoz, óvodai foglalkozásokhoz kapcsolódó motivációkba beépítve van jelen. A napirend egymást követő programjai közötti időszakokban, játékidőben, csendes pihenő vagy bentlakó csoportok esetében az esti lefekvés idején is teremtünk lehetőséget 1-1 mese vagy vers meghallgatására, film vetítésére.

A kötetlen foglalkozások során a téma és tartalom megválasztása mellett az eszközökre is gondos figyelmet fordítunk. A nagyméretű, színes meseillusztrációk, mesekönyvek, applikációs képek, bábok, hangkazetták, filmek felkeltik a gyermek érdeklődését, figyelmüket hosszabb időre is képesek lekötni.

A hagyományok, ünnepek az óvodáskorú gyermekek számára elsősorban hangulati jelentéssel bírnak, az irodalmi megközelítés tölti meg tartalommal az ünnepi hangulatot. Ezért a gyermekek versekkel, énekekkel, mesékkel, bábjátékkal, dramatikus játékokkal készülnek az eseményekre.

Célunk a mese és a vers varázslatos világán keresztül a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése. Élménynyújtás, az irodalmi érdeklődés felkeltése, az anyanyelv szépségének kifejező erejének megismerése, biztonságos önkifejezés megalapozása.

Feladatok:

- Verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás biztosítása az egyéni differenciálódás: felzárkóztatás, tehetséggondozás – figyelembevételével.
- Az irodalmi alkotások által a gyermek szemléletmódjának, világképének alakítása. A gyermek önkifejezését biztosítjuk a saját mese, vers alkotására ösztönzés által.
- Feladatunk a gyermek életkorának megfelelő igényes irodalmi anyag összeállítása, népi, a magyarság történelmét feldolgozó mondákból, klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt.

A vers, mese tartalma, 3-4 éves korosztály

Dallamos népi mondókákat választunk, mert ebben még elválaszthatatlanul együtt van az énekes, mozgásos játék és vers. A kiscsoportos gyermekek érdeklődését felkelti a ritmus, a ritmikuság, a szóengés, a „szavakkal való játék”. Ennek megfelelően az irodalmi nevelés leghatásosabb eszközei a népi mondókák, a hangutánzó mondókák, mondóka mesék, nyelvgyakorló, nyelvtörő, sebes mondókák, halandza szövegű kiszámolók. Kedvelik a ritmus és mozgás összekapcsolását, amelyet egyszemélyes mondókák (naphívogatók, esőüldözők, állathívogatók, állatúzó), a gyermekek testi ügyesedését szolgáló mondókák, versek (altatók, hintáztatók, lovagoltatók) mondogatásával el is játszhatják. Szeretik a róluk, vagy hasonló korú gyermekekről kitalált történeteket, az állandóságot hordozó láncmeséket, elbeszéléseket, a novellisztikus – realiztikus meséket – amelyeknek tartalma rövid, világos, szerkezete egyszerű, nyelve lendületes és képszerű.

A vers, mese tartalma, 4-5 éves korosztály

A középső csoportos gyermekek kedvelik a költői alkotások hangzásbeli játékát, zeneiségét, de már érdeklődéssel fordulnak a vers témája, a költői képek iránt is. Szívesen hallgatják a verses meséket, műköltészeti alkotásokat, vidám, groteszk verseket. A valóságot már el tudják választani a mesétől, kedvelik a többfázisú cselekményeket, így előnyben részesítik a tündérmeséket, tréfás hangulatú verseket, novellisztikus - realiztikus meséket. A mondókák ebben a korban már tartalmasabbak, fonetikailag nehezebbek, így előtérbe kerülnek a felelgetős mondókák, fiktív és halandza szövegű kiolvasók.

A vers, mese tartalma, 5-6-7 éves korosztály

Az ebbe a korcsoportba tartozó gyermekek figyelme már tartósabb, érdeklődési körük tágabb, a mesei kettőstudat kialakult. A gyerekek számára cselekményesebb népmeséket, műmeséket választunk. Ezek a mesék a párbeszédekkel és a jellemek színes ábrázolásával a szövegrészek ismétlődésével örömet, esztétikai és erkölcsi élményt nyújtanak. Az ismétlések, dramatikus játékok, a bábozás lehetőséget adnak az élmény újra átélésére, önálló fantáziájuk megnyilvánulására.

További feladatunk:

- Tájékoztatjuk a szülőket az életkornak megfelelő irodalmi anyag megválasztásának szempontjairól
- A csoportszobán belül, a gyermekek számára elérhető helyen tartjuk a képeskönyveket, leporellókat, így a gyermekek bármikor kérhetik ezek olvasását, vagy érdeklődésüket kielégíthetik ezek nézegetésével

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek az ismert versek, mondókák, mesék ismétlését igényeljük, maguk is mondjanak mesét, a folytatásos mesék, verses mesék és meseregény szálait össze tudják kötni, mesehőseikkel azonosuljanak, játékukban utánozzák viselkedésüket, jelenítsék meg tetteiket
- A gyermek részt vesz/kezdeményezi ismert mesemotívumok bábozását, dramatizálását, rajzolását
- Képes 8- 10 mondóka, évszakokhoz kapcsolódó vers pontos reprodukálásra
- Megjegyzi egyes mesék legfontosabb szereplőit, cselekményvázát, jellegzetes mondatait
- A mesékben elhangzottokról beszélgetnek, ezek témája játékukban is megjelenik
- A könyvek állagát óvják

4. Az ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A CP-vel élő gyermekeknél olyan társdiszfunkciók is kialakulhatnak, amelyeket mindenképpen figyelembe kell vennünk zenei nevelésük során. Ezek közül a két alapvető és tipikus probléma a levegővételi, légzési probléma, valamint a beszédszervek érintettsége. Ezeket a problémákat javítanunk és fejleszteniük kell a konduktív program minden szakaszában ahhoz, hogy az ének-zene foglalkozásokon végzendő tevékenységek eredményesek legyenek.

Célunk:

- a jó zenei ízlés, a zeneszeretet, helyes éneklési szokások kialakítása;
- helyes testtartás, rekeszlégzés, aktív artikulálás tanítása, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A zene, a zenélés, az éneklés által a feszültség oldása, koncentráció fejlesztése, szociális élmény átélése, önbizalom fejlesztése.
- az éneklés által a helyes légzéstechnika elsajátítása, az artikuláció fejlesztése, az akaratlagos hangadásra készítés.
- Az ének, az énekes játék kiemelkedő célja a konduktív óvodában, hogy a gyermeket motiválja a konduktív feladatsorok megoldásakor, valamint megadja a helyes ritmust a mozgásos folyamatokhoz. Az éneklés segíti az artikulációt, a helyes légzés fejlődését.

Feladatok:

- A zene megszerettetése, szép, tiszta éneklésre szoktatás az énekes játékokon keresztül, zenei ízlésformálás.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése, zenei alkotókedvük ösztönzése.
- Esztétikai fogékonyságuk formálása az igényes zenei alkotások hallgatásával.
- Feladatunk a gyermek életkorának megfelelő igényes irodalmi anyag összeállítása, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt.

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 3-4 éves korosztály

- Az elsajátítandó dalanyag hangterjedelme 3-5 hang
- 5-6 mondókát, 10-14 dalt ajánlott ismerniük.
- A magas-mély relációt oktávon belül, térben mutatva tanulják.
- Halk hangos felismertetése beszéden, éneken, zörejen keresztül történik.
- A ritmusérzék fejlesztésénél érezzék az egyenletes löktetést.
- A hangszerek közül ismerjék a dob használatát.

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 4-5 éves korosztály

- A tanulandó dalanyag hangterjedelme 3-6 hang.
- Tudjanak a konduktor, óvodapedagógus irányításával önállóan és együtt énekelni, törekedve a tiszta hangon történő éneklésre.
- Ismerjenek 4-5 mondókát, 15-23 dalt.
- A magas-mély relációt oktáv és kvint távolságban-térben is tudják megmutatni.
- Legyenek képesek a halk, hangos felismerésére.
- Lehetőség szerint tudjanak így énekelni, beszélni, tapsolni.
- Ismerjék fel a tanult dalokat dúdolásról, hangszerről.
- Hangszín felismerésnél finomabb zörejek és egymás hangjának felismerésére legyenek képesek, tudjanak néhány percig figyelni éneklésre, hangszerjátékra.
- Segítséggel képesek legyenek a dalok, mondókák ritmusának kiemelésére.
- Ismerjék fel a tempóváltást beszédben, énekben.

- Tanulják a kettes lüktetést, változatos mozdulatokkal legyenek képesek használni az ütő hangszereket önállóan, illetve segítséggel (dob, háromszög).

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 5-6-7 éves korosztály

- Hangterjedelem 3-6 hang.
- Csoportosan és egyénileg önálló indítással, tisztán, megfelelő magasságban és tempóban énekeljenek.
- Dallam és ritmusmotívum visszaadása.
- 3-4 mondóka és 20-26 dal ismerete.
- A halk-hangos, gyors-lassú fogalom párok tisztázása és együtt gyakorlása.
- Ismerjék fel dallamot kezdő vagy belső motívumról.
- Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel.
- Zörej és zenei hangok, egymás hangjának, felismerése kis különbséggel.
- Hosszabb - énekelt, vagy hangszeren előadott- dal figyelmes hallgatása.
- Ritmusfejlesztésnél, egyenletes lüktetés és dallamritmus különbsége, kapcsolata.
- Ritmusmotívumok visszatapsolása.
- Ütőhangszerek közül a dob, zenei háromszög, cintányér egyéni használata változatosan (szükség szerint segítséggel.)

5. Zenehallgatás

Az óvodai zenei nevelés egyik alapvető feladata, hogy rászoktassuk a 3 - 7 éves gyermekeket értelmi és érzelmi fejlettségének megfelelően néhány perces zeneművek figyelmes meghallgatására. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

További feladatunk:

- A zenei ízlés, zenei anyanyelv megalapozása. Ezek fejlesztése a népi gyermekjátékok segítségével történhet.
- A hangszín felismerésére, hangszínérzék fejlesztésére használhatjuk a tárgyak által keltett zörejhangokat, ritmushangszereket, dallamhangszerek hangjait.
- A dinamikai különbségek megismerése, gyakorlása finomítja a gyermek hallását, kifejezőképességét, tartalmasabbá teszi a zenei befogadó tevékenységet.
- A ritmusfejlesztésben nagyon fontos az egyenletes lüktetés megéreztetése. A lüktetés folytonosságát éneklés közben a játékos mozgás erősíti meg.
- A dalritmus és mondókaritmus tanítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Dalokat felismernek kezdő, belső, záró motívumról, „la-lá-zásról”, dúdolásról, hangszeres játékról
- Az óvónővel együtt megfelelő hangmagasságban énekelnek
- Felismerik és megnevezik, reprodukálnak a zenei fogalom párokat (gyors-lassú tempó, halk- hangos hangerő, magas- mély hangszín)
- Képesek éneklésüket egyenletes lüktetéssel kíséni saját testtel (tapsolás, dobbantás), hangszeren
- Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közti különbséget
- Egyes dalok ritmusát pontosan kivitelezik saját testtel, hangszerrel
- Képesek adott szabálynak megfelelően körjátékokat játszani, akár a gyermekek sajátosságait figyelembe vevő, adaptált szabályokkal

6. A vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás

A CP-vel élő gyermekeknél nemcsak az észlelés érzékenysége, de az izomtónus kóros elváltozása is negatív irányban befolyásolja a képi kifejezés lehetőségét. A mozgássérült gyermekeknél fontos, hogy megtaláljuk a kényelmes, biztonságos, helyes ülést, amelyben ellazulva tud alkotni. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Célunk:

- Az ábrázolás különböző fajtái által gyermekeink sokoldalú személyiségfejlesztése.
- Igény kialakítása az kreatív önkifejezésre.
- A gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagítása.
- Az esztétikai fogékonyság, szép iránti nyitottság megalapozása.
- A konduktor és az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget.

Feladatok:

- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, barkácsolás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az óvodapedagógus támogassa a gyermekeket a spontán ábrázolási tevékenységekben a csoportszoba kialakításával is. Adjon lehetőséget számukra, hogy könnyen hozzáférjenek az ábrázolási eszközökhöz.
- Biztosítsa az alkotás örömeinek megtapasztalását, mely során fejlődik a gyermek önkifejezése, képzelete, kézügyessége, szem-kéz koordinációja.
- A technika és a felhasználandó eszközök megválasztásakor nagy hangsúlyt kap a gyermekek mozgás- és értelmi állapota. Általános szempont azonban, hogy a felhasznált eszközök jól megfoghatók, masszívak, jól láthatóak, megfelelő méretűek legyenek.

Ábrázolás közben a gyermekek olyan képességek birtokába jutnak, amelyek az írás előkészítésében is rendkívül fontosak, így az életkor előrehaladásával az ábrázolási programok kiegészülnek a grafomotoros fejlesztés elemeivel.

Továbbá:

- Feladatunk, hogy az átlagosnál jobb vagy kimagaslóan jó képességű gyermekeket felfedezzük. Számukra olyan tevékenységeket, változatos eszközöket biztosítunk, amelyekkel képességeik tovább fejlődhetnek
- Az elkészült gyermekmunkákat az óvodánkban folyamatosan kiállítjuk, melynek nézegetése minden gyermek számára ösztönzően hat.
- Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a gyermek aktuális fejlettségi szintjéről, tanácsokat adunk az otthoni alkalmazás, fejlesztés lehetőségeire

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 3-4 éves korosztály

- A gyermekek firkálgassanak, rajzolgassanak, zsírkrétával, ceruzával, gyurkáljanak gyurmát, agyagot. Tevékenységük során ismerkedjenek az anyagok, eszközök tulajdonságával, helyes kezelésével.
- Kézvel, szivaccsal, ecsettel mázoljanak nagyobb felületeket, ujjal és ecsetnyomokkal fessenek kedvük szerint.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 5-6 éves korosztály

- A gyermekek rajzoljanak, fessenek, mintázzanak emlékezet után, közvetlen megfigyelés és elképzelés alapján. Készítsenek díszítő munkákat, kézimunkákat tépéssel, nyírással, hajtogatással, ragasztással.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 5-6-7 éves korosztály

- A gyermekek rajzoljanak, fessenek, mintázzanak emlékezet után, személyes élményük, és közvetlen megfigyelésük alapján járműveket, természeti tájakat, otthoni környezetet, személyeket, eseményeket.
- Rajzoljanak, fessenek, mintázzanak elképzelés alapján tárgyakat, meseszereplőket, meserészleteket, elképzelt helyzeteket, eseményeket, személyeket.
- Készítsenek díszítő munkákat az ismert formaelemek alkalmazásával, megfigyelt motívumokkal.
- Készítsenek kézimunkát papírtépéssel, nyírással, hajtogatással, ragasztással, összeillesztéssel, varrással, fűzéssel, vegyes anyagokból, termésekből, ágakból, kavicsokból.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tekintetükkel követik manipulációját
- Kialakul megfelelő ceruzafogásuk, a ceruza vezetésének nyomatéka normál
- Előrajzolt minta színezése, festése esetén a körvonalon belül maradnak
- Kombinálják a technikákat, alkotásaik változatosak
- Kísérleteznek a valóság kreatív megjelenítésére
- Alkotásaik esztétikusak, tiszták, törekszenek a precizitásra
- Az alkotás hosszabb időre leköti figyelmüket

7. A munka jellegű tevékenységek

A játék és a cselekvő tapasztalás mellett a munka jellegű tevékenységeknek jut fontos szerep az óvodás gyermek személyiségfejlődésében. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Az óvodába kerüléskor megjelennek az első munka jellegű tevékenységek, amelyeket megismernek, gyakorolnak (pl.: játékok, ceruzák, mesekönyvek elpakolása, stb.), később pedig rutinosan megoldanak. Emellett fontos egyéb olyan munkalehetőségek biztosítása, amelyek a gyermekek számára elfogadhatók, az adott életkorban természetes tevékenységek.

Célunk, hogy gyermekeink elsajátítsák azokat a készségeket és jártasságokat, melyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.

Feladatok:

A konduktor és az óvodapedagógus feladata, hogy differenciált megoldási módok megtervezésével, megfelelő eszközök biztosításával a csoport minden tagját képességének megfelelően vonja be a munkavégzésbe, fejlessze az óvodás gyermek kompetenciáját.

A munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható, és sohasem a gyermekekre kényszerített feladat. Válgon a csoport számára magától értetődő és természetes dolog, hogy mindenki dolgozik,

amikor szükséges és mindenki a kedvének, az egyéniségének és a képességének megfelelő munkát végezhet. Fontos, hogy a munkavégzés folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

Feladatunk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek, a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

A csoport napirendjébe különböző munkafajták épülnek be:

- önkiszolgálás,
- segítségadás társaknak vagy nevelőknek, esetleg egyéb személyeknek,
- csoport érdekében elvégzett munkák

7.1. Önkiszolgálás

A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt, testápolást, öltözködést, vetkőzést, étkezést, környezetük rendben tartását, a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni.

Az egyéni megoldási módok kidolgozásával minden gyermek bevonható a tevékenységbe, és a tanultak alkalmazásaként szívesen részt is vesz benne.

7.2. Segítségadás társaknak, nevelőknek

A csoport életének természetes mozzanata, hogy a nagyobb, illetve ügyesebb gyermekek segítik a kisebb, súlyosabb állapotú társaikat a hétköznapi tevékenységek során. Ez a jelenség fontos a szocializáció folyamatában, erősíti az empátiát, toleranciát alakít ki a csoport tagjai között. A nevelőknek nyújtott segítségadás a magabiztosság, pozitív önértékelés és önbecsülés kialakulását segíti.

7.3. A csoport mindennapi életéhez kapcsolódó tevékenységek

Gyermekek által legkedveltebb munka a naposság. A különböző szerepek vállalásánál lényeges hogy a diszfunkció mértékétől függetlenül minden gyermek sikeresen tevékenykedhessen, szerepet tudjon vállalni.

Egyéb munka jellegű tevékenységek a csoportban a játékok rendben tartása, a terem díszítése, rendezés, apró megbízások teljesítése, részvétel a foglalkozások előkészületeiben.

További feladatunk:

- A napirendben a munkatevékenység rendszeres, folyamatos, a mindennapokba beépített tevékenységként való megjelenítése
- A tanultak kreatív alkalmazásának lehetősége,
- A megfelelő biztonságot nyújtó csoportlégtér megteremtése
- A konduktor, óvodapedagógus egyéni szükséglethez igazodó segítségnyújtása, folyamatos ellenőrzés, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése folyamatosan a tevékenység alatt

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A munka jellegű tevékenységeket kezdeményezik, önállóan oldják meg, szívesen segítenek társaiknak és a felnőtteknek
- Pontosan, igényesen végzik a naposi munkát
- Tevékenyen közreműködnek a növények gondozásában, a kertrendezésben
- A munkavégzéshez használt eszközöket óvják, minden alkalommal rendeltetésüknek megfelelően használják

8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Programunk az egész nap folyamán megvalósuló tevékenységbe ágyazott (integrált) tanulást részesíti előnyben. A tanulási folyamatban a játékosság, a tevékenykedésbe épített tapasztalatszerzés a hangsúlyos, ezáltal fejlődnek a gyermek képességei, bővülnek ismeretei. Az óvodás gyermek másik fő tanulási folyamata az utánzásos modellkövetés. A gyermekeket körülvevő felnőttek valamennyi tevékenysége minta a gyermekek számára, ezeket játéktevékenységeik során felhasználják, feldolgozzák. A pedagógus együttműködő társként részese a játékoknak, ezáltal adódik lehetősége a spontán helyzetekben rejlő tanulási tartalmak kihasználására.

A spontán helyzetekbe ágyazott tanulás mellett szükség van a pedagógus által tudatosan szervezett, tervszerű tanulási tevékenységre, mely sokoldalú cselekedtetést, komplex érzékelést tesz lehetővé.

Célunk:

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, ismeretei bővítése és rendszerezése, készségei, képességei alakítása, attitűdjeinek erősítése, azaz személyiségének komplex fejlesztése.
- Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a szocializációs tanulás során elsajátított kommunikációs és kooperációs technikákat alkalmazni.

A szervezett tanulásnak két formáját alkalmazzuk, az egyik a kötetlen a másik a kötött. Mindkét tanulási típust egyaránt a játékosság, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztaltatás jellemzi.

A kötetlenség azt jelenti, hogy a tevékenységben addig vehet részt, ameddig érdeklődése és figyelme terjed. Saját tempójában, sürgetésmentesen tevékenykedhet, így több időnk, és lehetőségünk adódik az egyéni fejlesztésre.

A kötött tanulási helyzetben részvételük már nemcsak belső igényeiktől, hanem az óvodapedagógus által kitűzött feladattól is függ. A kötöttség azonban nem jelenti a gyermekek spontán érdeklődésének, aktivitásának korlátozását.

A konduktor, óvodapedagógus a szervezett tevékenységeket a gyermekek egyéni sajátosságainak és egyéni céljainak ismeretében tervezi, szervezi, vezeti. Mind a feladat megtervezésében, a feladat megoldásában, és a segítségadásban a gyermekek egyéni fejlődési ütemét veszi elsődlegesen figyelembe. Módszereit az adott helyzetnek megfelelően változtatatosan, rugalmasan alkalmazza.

Tanulást támogató környezetet teremt (játék, élmény, tevékenység, helyszín, eszköz, tanulást segítő személyek köre), melyben tudatosan törekszik a gyermek motiválására, tevékenykedésre ösztönzésére.

Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek lehetősége van a kísérletezésre. A konduktor, óvodapedagógus segíti a tanulás irányítása során – személyre szabott pozitív értékeléssel – a gyermek személyiségének kibontakozását.

Csoportjainkban rendszeresen használunk infokommunikációs eszközöket – felkészüléshez, tervezéshez- esetenként a gyermeki tevékenységekhez is, ezzel is biztosítva a megismerő funkciók minél sokrétűbb működtetését.

A kiemelkedő képességű gyermekeknek igyekszünk megfelelő tárgyi feltételeket biztosítani a tehetség kibontakoztatására. Keressük a lehetőségeket, szakembereket a tehetség és a kiemelkedő képesség továbbfejlesztéséhez.

Kiemelkedő fontosságúnak tartjuk a szülők tájékoztatását, valamint a szülőkkel történő együttműködést. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk gyermekük egyéni fejlettségi szintjéről, a fejlődés menetéről, a korábban közösen kitűzött célok megvalósulásáról.

Az óvoda kapcsolatai

1. Óvoda és a család kapcsolata

A partnerközpontú óvodai nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekkel a szülőkkel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki. Az óvoda és a család együttműködése egyenrangú nevelőtársi viszonyban kell, hogy működjön, amelynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

A családdal való kapcsolattartás formái, az együttműködés keretei

- szülői értekezlet évente 2 – 3 alkalommal, igény alapján többször
- konzultációk - a konduktor, óvodapedagógus vagy a szülő kezdeményezésére, konkrét problémák megbeszélése a gyermek fejlődése érdekében.
- tájékoztatás napi, heti történések, fejlődések átadása személyesen, telefonon, üzenő füzetben
- Írásbeli tájékoztató - az úgy nevezett „üzenő füzet” minden eseten azt a célt szolgálja, hogy az óvoda és a szülő napi kapcsolatban legyen egymással. Segítségével, a gyermek állapotával kapcsolatos mindennemű változásról értesít, akár a szülőtől akár a pedagógustól érkezik a feljegyzés. Továbbá ebben a tájékoztatóban a konduktor a különféle intézeti programokról is.
- Nyílt nap a csoportban - a csoport munkájának a megismerése, a gyermek feladathelyzetben történő megfigyelésének a lehetősége.
- Az óvoda és a család közötti jó kapcsolatot segíti, ha a szülők is bekapcsolódnak az egyes óvodai és óvodán kívüli programok megszervezésében.
- Közös kirándulás szervezése a szülőkkel.
- Nyílt nap az óvodában - Óvodánk iránt érdeklődő szülőknek tavasszal óvodalátogató napot tartunk.

2. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az iskolával történő kapcsolattartás legfőbb célja, hogy a gyermekek iskolai beilleszkedését elősegítsük.

Szoros, együttműködésen alapuló kapcsolatot tartunk az intézmény iskolájának tanulóival, tanítóival. A gyermekek iskolába menetelét előkészítjük. A konduktor részletes záróvéleményt készít a gyermek fejlettségéről. Az integráció előtt álló gyermekek esetében kapcsolatba lépünk az integráló intézmény pedagógusaival.

A KONDUKTÍV ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja

A sokoldalú komplex személyiségfejlesztés, az aktivitásra, az öntevékenységre nevelés, és az életkornak megfelelő ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítása, melynek eredményeképpen a mozgássérült gyermek, tanuló a társadalom aktív tagjává válik.

A Helyi Tanterv, a tankönyvek, taneszközök kiválasztásának elvei

Köznevelési Törvény 63.§ értelmében a pedagógus joga a helyi tanterv (*Id. FÜGGELÉK*) alapján az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása. Iskolánkban a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény értelmében biztosítjuk tanulóink számára, hogy a tankönyvek ingyenesen rendelkezésükre álljanak. A tankönyvek használatáról, kiadásáról, tankönyvtári kezeléséről az **SZMSZ 4. sz. MELLÉKLETE** rendelkezik.

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

A konduktorok a nevelő-oktató munkájuk során a konduktív nevelés alapelveit alkalmazva tanulni tanítják a diákokat.

- A központi idegrendszer sérülése következtében tanulásban akadályozott, részképesség-zavarokkal küzdő sérült, vagy ép mozgású gyermekek szükségleteinek, az életkori követelményeknek megfelelő, a felnőtt életben való boldoguláshoz nélkülözhetetlen, készségeket- és képességeket fejleszt, korszerű ismereteket közvetít, a gyermekek aktív tevékenységén keresztül.
- A tanítás – tanulás folyamatában maximálisan figyelembe veszi az egyes tanulók sajátos nevelési igényét, sérülés specifikus szükségletét és ennek érvényt szerez az egyedi sajátosságokhoz igazított differenciált tartalmak, módszerek, eszközök alkalmazásával.
- Az iskolai nevelést – oktatást olyan elvek szerint szervezi, hogy az segítse az iskolák közötti átjárhatóságot, és tegye lehetővé a tanulók számára a többségi vagy képességeiknek megfelelő speciális iskolába történő mielőbbi visszatérést – életút-követés és megsegítés mellett.
- Az iskola a helyi tantervében olyan követelményeket határoz meg, amelyek a központi idegrendszeri sérült, a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésében a rendelkezésre álló időkeretben, az iskola szervezeti keretei között eredménnyel megvalósíthatók.
- A célok, követelmények meghatározásakor a differenciált, az egyénekre lebontott konduktív pedagógiai munka során figyelembe veszi az intézmény több, mint fél évszázados tapasztalatát, az elért eredményeket.

A nevelő-oktató munka pedagógiai céljai

A központi idegrendszer károsodása következtében mozgássérült, de normál értelmi képességekkel rendelkező gyermekek fejlesztése, nevelése, oktatása kis létszámú osztályokban a konduktív pedagógia alapelvei szerint 1 – 4. évfolyamon.

A központi idegrendszer károsodása következtében mozgássérült, tanulásban akadályozott (enyhén értelmi fogyatékos) gyermekek fejlesztése, nevelése, oktatása alapozó 1. évfolyamon és kis létszámú osztályokban 1-4. évfolyamon.

A részképesség-zavarokkal küzdő sérült, vagy ép mozgású gyermekek képesség-kibontakoztatása, felzárkóztató iskolai nevelése, oktatása kis létszámú osztályokban 1-4. évfolyamon.

A tanulók életkora, állapota figyelembe vételével a konduktív nevelés – oktatás biztosítása. A tanulók eredményes szocializációra, önálló életvitelre, a pályaválasztásra való felkészítése. Az iskolával tanulói jogviszonyban lévő tanulók az életkoruknak, fejlettségi állapotuknak, szükségleteiknek megfelelően teljes körű konduktív pedagógiai ellátást kapjanak a tanórán és a tanórán kívül is minden foglalkozáson.

A nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai

1. A személyiség-fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A korai agykárosodás következtében sok esetben halmozottan sérült, dominánsan mozgássérült gyermekekre egységesen jellemző:

- a gondolkodási és emlékezeti működés zavara,
- a figyelem megoszthatóságának, terjedelmének, tartósságának, rugalmasságának és koncentráltságának nem megfelelő volta,
- a verbális kommunikáció zavara.

Gyakori társtünetek:

- a látás, a hallás és más megismerési funkciók problémái,
- a személyiség és viselkedés zavarai,
- a szövegértés, a mondatértés és a grafikai, valamint a matematikai készség-képességek jelentős zavara.

Célunk, hogy neveltjeink képesek legyenek az általános követelményekhez való önálló, sikeres alkalmazkodásra, vagyis orthofunkciós személyiséggé váljanak, melyhez az alábbi személyiségjegyek kialakítása szükséges:

- harmonikusság, kiegyensúlyozottság,
- erkölcsös és etikus magatartás,
- egészséges énkép és önbizalom,
- akaraterő, kitartás
- jó kapcsolatteremtő-és tartó képesség, együttműködésre való alkalmasság,
- motiváltság, önállóság, aktivitás,
- kudarcűrő képesség, problémamegoldó, konfliktuskezelő képesség.

Feladataink

- egyéni célok meghatározása, az életkornak megfelelő reális követelményrendszer kidolgozása,
- az aktivitás, érdeklődés felkeltése megfelelő motivációval.
- az egészséges életmódra nevelés, a helyes szokások kialakítása,
- az érzelmi nevelés
- a kapcsolat kialakítás és kapcsolattartás általános és speciális formáinak alkalmazása,
- az önértékelés kialakítása.
- a nevelés során mind nagyobb teret adni az egyéni döntés lehetőségének,
- a védő közösségben, majd tágabb körben szembesíteni a tanulót korlátaival és értékeivel,
- a tanuló potenciális teljesítményét a mindenkori, egyénre szabott követelményekkel egységbe hozni,
- az erkölcsi értékeket megismertetni, tudatosítani, meggyőződéssé alakítani, az erkölcsös, etikus viselkedési formákat folyamatosan megerősíteni,
- a munkára való felkészítés, különös tekintettel az önellátás, önkiszolgálás teendőire,

- állampolgári nevelés; a jogok, kötelességek, ezen belül kiemelten a sérültek jogainak, kötelességeinek megismertetése,
- a másság képviselete, külső iskolákkal közös programok, találkozók, beszélgetések keretén belül az esélyegyenlőség lehetőségeinek megkeresése.

2. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- a közös tevékenykedtetés folyamán tapasztalatgyűjtés az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén, a gyermekek megismertetése a közösség érdekében végzett együttes tevékenységek végrehajtásának társadalmi értékével, az elszigetelődés megakadályozása, az együttműködés, a kooperálás megkövetelése,
- széles tevékenységkínálattal különböző szokások kialakítása,
- egyénileg eredményes és társadalmilag hasznos magatartás- és tevékenységformák gyakorlása, azonos értékrend kialakítása,
- olyan egyéni és közösségi tevékenységek gyakorlása, amelyek a szűkebb és tágabb környezet (otthon, lakóhely, iskola, szülőföld, haza) megismeréséhez, megbecsüléséhez és ezek értékeivel való azonosuláshoz vezetnek, s egyben felismertetik az emberiség összetartozásának jelentőségét,
- nyitottság és megértés különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások és a másság iránt,
- reális énkép, megfelelő önismeret kialakítása, mely feltétele annak, hogy a sérült emberek önmagukat a társadalommal elfogadtassák,
- a természeti és tárgyi környezet megismerése, aktív részvétel annak megóvásában – a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv,
- a kommunikációs kultúra fejlesztése, melynek jelentős szerepe van az emberi kapcsolatokban, a társadalmi érintkezésben, önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, érvelés, vita alkalmazása, gyakorlása különböző fórumokon,
- az új információs környezetben eligazodó és azt kritikai módon szemlélő és használó tanulók nevelése,
- az egészséges életmód, aktív életrend kialakítása, mely az önálló életvezetést és a társadalomba való beilleszkedést segíti, ill. előkészíti,
- azonos értékrend kialakítása, értékközvetítés és szelektív hatásrendszer működtetése, ill. szilárd értékorientáció kialakítása a pedagógusok körében,

2.1. A közösségfejlesztés szervezeti keretei

- **Hagyományőrzés:** csoportünnepek (évnnyitó, évzáró, Mikulás, karácsony, farsang, húsvét, nemzeti ünnepek), kapcsolattartás, közös programok szervezése más óvodákkal, iskolákkal, intézményekkel, melyek elősegítik a társadalom toleranciájának és empátiájának kialakulását a sérült emberekkel szemben, kirándulások
- **Fizikai tevékenységek:** az óvoda, iskola, tanterem, csoportszoba környezetének formálása, rendezése, díszítése,
- **Tanulmányi tevékenységek az iskolában:** szakkörök működtetése, iskolai vetélkedők, tanulmányi versenyek, kiállítások szervezése, iskolán belüli kulturális rendezvények.

3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

3.1. Egészséges-, és önálló életmódra nevelés

Az egészségnevelésnek a nevelési folyamat egészében megalapozó jellege van. Az egészséges élet egyik feltételét jelentő egészség kulturális ismeretei az iskolai nevelés - oktatás keretében tananyagként is jelentkeznek. Gyakorlásuk, magatartássá formálásuk azonban a nevelés egész folyamatára kiterjedő feladatunk. Az ismeretek szerepe jelentős, nevelő hatásuk nyilvánvaló, önmagukban azonban elégtelenek. Minden konduktor, pedagógus és tanuló egyaránt részese az egészségnevelés megvalósításának.

Célok

- Az egészséges emberi környezet iránti igény kialakítása.
- A személyes higiénia iránti igény kialakítása.
- A mozgás és a sportolás iránti igény kialakítása.
- Az egészséges táplálkozási szokások kialakítása.
- A szenvedélybetegségek veszélyeinek megismerése, a szenvedélybetegségek körébe tartozó tevékenységek elutasítása.
- Lelkileg egészséges személyiségek nevelése, akik a sérülésükből adódó hátrányokat tudják kezelni.
- Az életkori változásokból adódó egyéni problémák figyelembe vétele, tanulóink átsegítése az ebből adódó belső és külső konfliktushelyzeteken.

3.2. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

3.2.1. Mozgástevékenységre, mozgási igényre nevelés

Célja

- Mozgásfejlesztés,
- mozgásigény felkeltése, a mozgás megszerettetése,
- a szabadidő hasznos eltöltése,
- edzettség, álló - és teherbíró képesség növelése,
- rendszeresség, egészséges életritmus a mindennapi életben,
- pozitív személyiségjegyek megerősítése.

Tevékenységek

Intézményünkben, a mozgássérült gyermekek rehabilitációja, céljából a komplex programok keretében csoportos és egyéni mozgásfejlesztést végzünk naponta több órában konduktorok irányításával.

A csoportok szervezésében, a napirend keretein belül biztosítjuk a mindennapos testedzést játékos testmozgás, sportjátékok, mozgásos sorversenyek, labda- és ügyességi játékok formájában, valamint a konduktív mozgásfejlesztés foglalkozásain: reggeli edzés, hely- és helyzetváltoztatás tanulása fekvő, ülő álló helyzetben, járástanulás.

Ügyelünk a szabadidő hasznos eltöltésére a tornaszobában alkalmanként megrendezésre kerülő mozgásos játék-foglalkozásokkal.

Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink iskolán kívül zajló tevékenységekkel is megtapasztalják teljesítő képességüket, melyhez az iskola udvarán lefolytatott testnevelési- és sportjátékok mellett a tanulmányi kirándulások és különböző rendezvények teremtenek megfelelő alkalmakat.

3.2.2.Önellátásra – önkiszolgálásra nevelés

Célja

- Önálló életvitel elérése az önellátás és önkiszolgálás képességével,
- személyi és környezeti esztétikum megteremtése életkori szinten,

- az önellátás és önkiszolgálás képességének megszerzésével aktív segítségadás a társak kiszolgálásában.

Tevékenységek

Iskolánk tanulói környezetismeret, természetismeret, biológia tantárgyak keretében sajátítják el az önellátáshoz és az önkiszolgáláshoz szükséges elméleti ismereteket.

Életvitel foglalkozásokon és önellátás tanulása közben az elmélet gyakorlattal párosul, a konduktív napirendi tevékenységek során folyamatos alkalmazás történik. A tanulók a már kialakult készségeikre és képességeikre építve, a fokozatosság elve szerint végzik önellátási - önkiszolgálási feladataikat.

A csoportok komplex programja részletesen megjelöli a neveltek önellátási céljait, feladatait, differenciált módjait, melynek tevékenységi formái:

- öltözködés,
- tisztálkodás,
- étkezés.

A helyes tisztálkodási szokások mellett a tiszta és rendezett környezet megteremtésének tudatosítása is fontos feladat.

3.2.3. A biztonság megőrzésére nevelés

Célja

- Személyes biztonság megőrzése,
- veszélyes helyzetek felismertetése,
- balesetek megelőzése,
- mentálhigiénés biztonságra törekvés,
- lelki egészség védelem.

Tevékenységek

Balesetek megelőzésére, biztonságra törekvés a konduktív napirendi tevékenységek során folyamatosan történik. Az otthoni és az utcai (közlekedési) balesetek elkerülésének megtanítása a gyakorlatban kell, hogy történjen. Tekintettel kell lennünk arra, hogy a mindennapi élethelyzetek során gyermekeink kevesebb tapasztalattal rendelkeznek korosztályuknál.

Személyes biztonságuk megőrzése érdekében megtanítjuk őket a mozgásukból adódó hátrányok leküzdésére, a rendeltetésszerű eszközhasználathoz szükséges biztonságos ülő, vagy álló helyzet megteremtésére.

Tekintettel gyermekeink eltérő pszichoszomatikus érettségére és eltérő személyiségjegyeire nagy figyelmet fordítunk lelki egészségük védelmére, amely nem korlátozódik az osztályfőnöki tevékenységre, hanem minden konduktor - gyermek kapcsolatban meg nyilvánul.

A hetes bentlakás elegendő idői keretet nyújt a mentálhigiénés törekvésekre, és szükség esetén a szülőkkel, valamint gyermekpszichológussal alakítunk ki megfelelő stratégiát.

3.2.4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély nyújtásával kapcsolatos ismeretek megjelennek a tantárgyakban (környezetismeret, természetismeret).

3.2.5. Higiéniai és táplálkozási szokások kialakítása (növekedés, változás)

Célja

- Tanulóink rendelkezzenek életkoruknak megfelelő ismeretekkel saját testükkel, ill. annak változásaival kapcsolatban,
- felkészülés az átlagnál korábban bekövetkező, érési folyamatból adódó szükségletekre,
- a gyermekek személyes higiénia iránti igényének kialakulása, megerősödése.

Tevékenységek

A higiénia és a tisztaság fontosságának tudatosítása környezetismeret és természetismeret órákon, majd helyes tisztálkodási szokások kialakítása és alkalmazása a konduktív napirendi tevékenységek során.

Tiszta, rendezett környezet biztosítása a tanulók bevonásával.

Nagy figyelmet fordítunk neveltjeink étrendjére. A helyes táplálkozási szokások kialakítása napi feladat, melynek során figyelembe vesszük a gyermekek életkori, egészségügyi sajátosságait, szociális környezetét.

A csoportokban félévente van testtömeg és magasság mérés. A mérés eredményéről szükség szerint tájékoztatjuk a szülőket, ha szükséges, az intézkedések megtételében aktívan közreműködünk.

Az egészséges táplálkozási szokások tudatosítása, a káros szenvedélyek veszélyeinek megismertetése a természetismeret, a biológia és az osztályfőnöki órákon történik, és az egészségtudatosságra fokozottan figyelünk a napirend során is.

4. Az iskola környezeti nevelési programja

Intézményünk környezeti nevelési tevékenységében részt vesz a teljes nevelőtestület. Az egyes környezeti tartalmakat nem csak a környezetismeret, természetismeret tantárgyak keretén belül tanítjuk, hanem a különböző foglalkozásokba építve is feldolgozzuk az aktuális témákat. A modern elvárásoknak megfelelően nagy hangsúlyt fektetünk az ökológiai szemléletű oktató- és nevelőmunkára. A környezeti nevelés a konduktív napirend során folyamatosan jelen van. Tanulóinknak lehetősége van részt venni a kert gondozásában, ezzel saját környezetük alakításában, ahol személyesen is végezhetnek megfigyeléseket.

Céljaink

- A természet szeretetére nevelés.
- A környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.
- A saját környezetünkkel kapcsolatos környezetvédelmi tevékenységek megismerése, gyakorlati alkalmazása.
- A globális gondolkodásra, a környezet iránti kollektív felelősségvállalásra nevelés.
- A gyermekek hozzásegítése minél több természethez kapcsolódó közvetlen élmény átéléséhez.
- Az ökológiai szemléletű oktatás és nevelés megvalósítása.

5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tehetség egy harmonikusan fejlett képességstruktúrán bontakozhat ki. A tehetség felismerhetővé válásához ezért először a személyiség megalapozása, az intenzív képességfejlesztés a feladatunk.

Tanítványaink tehetséggondozását fontos feladatunknak tartjuk. Ezen a területen kiemelt jelentőséggel bír a szülőkkal való kapcsolatkiépítés minősége, hiszen a szakkörök, tanulmányi versenyek, az egyéni kibontakozást segítő foglalkozások időpontja nem egy esetben kívül esik a napközis illetve a heti bentlakásos nevelés időtartamán.

A tehetség felfedezését, kibontakoztatását, a szereplési lehetőségek biztosítását, kihasználását nemcsak neveltjeink egészséges énképének és önbizalmának kialakítása szempontjából tartjuk fontosnak, hanem a szemléletformálás miatt is.

A tehetség felismerése, kamatoztatása a szülő-gyerek kapcsolatot is pozitív irányba alakítja.

A tehetséggondozásra intézményünkben a következő területeken nyílik lehetőség:

1. szakkörök
2. tanulmányi versenyek
3. egyéb versenyek (rajzpályázat, szavalóverseny)
4. egyéni tehetség- kibontakoztatás

6. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Gyermekeinknél sérülésükből adódóan gyakran előfordulnak másodlagos, később kialakult társuló dysfunkciók. A társadalmi elszigetelődés, ill. a fel nem dolgozott problémák beilleszkedési, magatartási zavarokat okozhatnak. Intézetünkben ezért nagy hangsúlyt fektetünk a problémák megelőzésére és leküzdésére.

Céljaink:

- az egyéni különbségeket figyelembe véve a személyiség optimális fejlődésének elősegítése,
- az egyéni sajátosságok figyelembevétele, a képességek kibontakoztatása.

Feladatok:

- a beilleszkedési- és magatartási nehézségek megelőzése,
- a tanulók megismerése és közösségbe történő beilleszkedésének segítése,
- pozitív, játékos, ösztönző atmoszféra, bizalom teli, szeretetteljes légkör kialakítása,
- az individualizáció megvalósítása egységben a szocializációval, az indirekt hatásrendszer felhasználása a kompenzációban,
- a problémák okainak feltárása, és annak megfelelő megoldásmódok, kompenzáló programok kidolgozása szakemberek bevonásával,
- a gyermekeknek megfelelő, sikerrel teljesíthető feladatok biztosítása, teljesítménymotiváció nyújtása mindenki számára,
- az egyéni különbségek figyelembe vételével differenciált megoldásmódok kialakítása,
- az otthoni szokások tiszteletben tartása, a család bevonása a nevelésbe, a szülők objektív tájékoztatása,
- bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása konduktor és gyermek között, melynek alapvető feltétele a kölcsönös elfogadás és a nevelői rugalmasság.

7. A tanulási kudarcnak kitett gyermekek felzárkóztatását segítő program

Idegrendszeri károsodásuk következményeként a gyermekek túlnyomó többsége tanulási nehézséggel, tanulási zavarral küzd. Az integráció gátja lehet a sérült, nem egyenletesen fejlődő személyiségstruktúra.

Ezért elsődlegesnek tartjuk a komplex mozgásfejlesztés mellett az intenzív képességfejlesztést, a személyiség alapozását.

A fejlesztés egyes részfeladatainak elvégzésébe igyekszünk bevonni a szülőket is. Fontosnak tartjuk a szülők pontos tájékoztatását rész-képesség-zavarral küzdő vagy más okból tanulási kudarcnak kitett gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, a képességfejlesztésben a szülő által betölthető szerepről.

Az intenzív képességfejlesztés időszakában célunk:

- az általános életkori szintelmaradás lehető legnagyobb mértékű csökkentése,
- az egyes rész-képességek életkori szintjének kiegyenlítése.

Céljaink elérése érdekében, a feladatok megvalósítása során, a foglalkozásokon kívül a teljes konduktív napirenden belül kínálkozó fejlesztési alkalmakat is maximálisan kihasználjuk.

8. Gyermek- és ifjúságvédelem

A hátrányos helyzet létrejöttének okai

A sérülés ténye, a sérült gyermek léte számos vonatkozásban megváltoztathatja a család életét a társadalomban.

- Egy-szülős családi háttér, kiváltképpen az anya elvesztéséből adódó hiány.
- A család kedvezőtlen vagy rossz anyagi és társadalmi helyzete:
- A családtagok pszichés érintettsége a sérült gyermek elfogadásából adódóan:
- Neveltjeink szociális hátrányát idézheti elő a családban meglévő bármely – társadalmi, kommunikációs, értékrendi - deviancia

Célunk

- a szociálisan hátrányos diszfunkciós gyermekek, ill. családok kiszűrése,
- a szociális hátrányt okozó probléma kiváltó okainak megkeresése,
- a szociális hátrányt okozó probléma megfogalmazása, megvitatása,
- a szociális hátrányt enyhítő feladatok megjelölése és gyakorlati megvalósítása.

Feladatok

- a szociális problémát kiváltó okok megkeresése:
- a családi háttér felmérése a probléma okainak feltárása érdekében,
- beszélgetés a gyermekkel, szülőkkel, családtagokkal, kérdőíves felmérés lehetőségével biztosítani és könnyíteni a problémajelzést, családlátogatások szervezése, megvalósítása a problémák feltérképezésére,
- A probléma és a javaslatok megbeszélése az intézmény vezetőivel, gyermekvédelmi felelőssel, ill. más kompetens szakemberrel.
- kapcsolatfelvétel a gyermekvédelmi rendszerrel
- a tanuló személyiségi jogainak tiszteletben tartása,
- pályaválasztási tanácsadókkal való kapcsolattartás,
- az elbocsátás előkészítése.

A szülők, a neveltek és a pedagógusok együttműködési formái

Intézményünkben rendkívül nagy hangsúlyt kap az együttműködés a szülők a gyerekek és a pedagógusok között, hiszen a konduktív pedagógia eredményessége nagymértékben függ a megtanultak azonnali és széleskörű alkalmazásától – elsősorban a családban.

A partnerközpontú nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekkel, a szülővel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki.

Az intézmény és a család együttműködése egyenrangú nevelőtársi viszonyban kell, hogy működjön, amelynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

1. A konduktor, pedagógus feladatai

- **Partneri viszony kialakítása:** A szülőt a konduktív nevelési folyamatban együttműködő partnerként szeretnénk megnyerni. A szülők kompetenciáját gyermekük nevelésében elfogadjuk, elismerjük azokat a tapasztalatokat, amelyeket gyermekük gondozása során már megszereztek. Összehangolt, aktív együttműködésünk elengedhetetlen feltétele a gyermek mozgás- és személyiségfejlesztésének. Ehhez kölcsönös bizalom, őszinteség és egymás elfogadása szükséges.
- **Az elfogadás segítése:** A szülők gyakran itt szembesülnek, azzal a ténnyel, hogy gyermekük mozgássérülése állapot, amely egész életében végigkíséri, meghatározza a család és a gyermek életpályáját. Elengedhetetlenül fontos e folyamat támogatása érdekében a szakszerű, a szülő számára is érthető tájékoztatás.
- **A család konduktív szemléletének kialakítása:** Fontos, hogy a szülők tudják, hogy gyermekük fejlesztésének ők is aktív részesei, az ő szemléletük, a pozitív gondolkodásmódjuk kihat a gyermekük személyiségére és fejlődésére. Az otthoni nevelés elengedhetetlen láncszeme a tanulás folyamatának. Az intézmény és a szülő között fennálló kontaktusnak folyamatosnak kell lennie a gyermek személyiségének fejlesztésére vonatkozóan.
- **Reális jövőkép, célok közös meghatározása:** családi nevelés akkor segíti optimálisan a mozgássérült gyermek személyiségfejlődését, ha a szülők helyesen értelmezik a követelmények és az elvárások egymásra épülését. A szülővel és a szülőn keresztül a tágabb családdal is ismertetni kell a célokat, hiszen akkor tudnak bekapcsolódni a gyermek fejlesztésébe, ha közősek a céljaink. Meg kell alapoznunk a konduktív nevelési rendszer célkitűzéseinek megvalósítását.
- **Lehetőségek megismertetése:** a szülők nagy része mindent megtesz gyermeke fejlesztéséért. A konduktornak, pedagógusnak segítenie kell a szülőt abban, hogy megfelelő tapasztalatokhoz jusson és ezek ismeretében tudjon dönteni. Az intézményből való elbocsátáskor is nagy szerepe van szakembereinknek, a gyermek számára legmegfelelőbb intézmény kiválasztásában.

2. A családdal való kapcsolattartás formái, az együttműködés keretei

• Szülő-pedagógus konzultáció

A tanév elején kerül sor az egyéni fejlesztési tervek alapján a tanévben vállalható célkitűzések közös megállapítására. A célkitűzéseket, részfeladatokat, vállalásokat írásban rögzítjük, a szülők és a pedagógus, esetenként az érintett gyermek aláírásával hitelesítik a tervet. Tanév

végén egyeztetjük a vállalt célokat az elért eredményekkel, értékeljük a közös munkát. A konzultáció nemcsak a kitűzött célok és a hozzájuk vezető feladatok tudatosítását szolgálják, hanem jelentős szerepe van a felelősségvállalás tanulásában is.

- **Írásbeli tájékoztató**

Az ügynevezett „üzenő füzet” minden esetben azt a célt szolgálja, hogy az intézet és a szülő napi kapcsolatban legyen egymással. Segítségével a gyermek állapotával kapcsolatos mindennemű változásról tájékoztathatunk/tájékozódhatunk, akár a szülőtől, akár a pedagógustól érkezik a feljegyzés. Továbbá ebben tájékoztat a konduktor a különféle intézeti programokról is.

- **Szülői értekezlet**

A csoport vezetője hívja össze évente 2-3 alkalommal – tanév nyitása, félév, évzárás – mindenkit érintő, általános tájékoztatás céljából.

- **Fogadóóra**

A csoport vezetője heti rendszerességgel tart fogadóórát, amelyen többek között olyan lényeges témákról is tájékoztatja a szülőket, mint az elbocsátás várható időpontja, az integrálás lehetősége illetve a különböző választható intézmények stb.

- **Szülői fórum**

A meghatározott időközönként összehívott megbeszélések lehetőséget adnak például a sérültek jogainak ismertetésére, egyéb tájékoztatásra, továbbá a szülők közösségét érintő általános problémák megoldására, orvoslására.

- **Nyílt napok**

Tanévenként egyszer intézményesen, de egyéni kérésre bármikor lehetőséget biztosítunk a szülőknél a napi program megtekintésére. Így a szülő megismerheti a különböző tevékenységek konduktív megoldásmódjait, a saját gyermekét segítő egyéni facilitációkat.

- **Ünnepségek, programok**

Gyermekek, pedagógusok, szülők közös programjai, melyeket évente legalább két alkalommal szervezünk tudatosan az együttműködés javítását, a bizalom teli légkör kialakítását és nem utolsósorban a szülői közösség kialakítását célozva.

A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, eljárásai

A Helyi Tanterv, a tankönyvek, taneszközök kiválasztásának elvei

A tanterv készítéséhez a 2020-ban hatályos jogszabályokat, valamint a központi tanügyi dokumentumokat (5/2020. (I.31.) Korm. rendelet) vettük alapul.

A kerettantervek közül az 1. számú - *Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára*, valamint az SNI tantervek közül a *Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam – alapján dolgoztuk ki.*

A helyi tantervünket a FÜGGELÉK tartalmazza.

Köznevelési Törvény 63. § értelmében a pedagógus joga a helyi tanterv alapján az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása. Iskolánkban a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény értelmében biztosítjuk tanulóink számára, hogy a tankönyvek ingyenesen rendelkezésükre álljanak. A tankönyvek használatáról, kiadásáról, tankönyvtári kezeléséről az **SZMSZ 4. sz. MELLÉKLETE** rendelkezik.

Speciális tanulási - tanítási módszerek

- A gyermekek különböző képességekkel és adottságokkal rendelkeznek, ezért a **differenciálás, a tehetséggondozás és a korrepetálás** mindennapos a tanítási órákon. Differenciálunk a segítségnyújtásban, a feladatok mennyiségében, megfogalmazásában, kivitelezésében.
- Céljaink elérése érdekében, a tanórákon, az egyéni fejlesztésen, a tehetséggondozáson, a tanulószobai foglalkozásokon kívül a **teljes konduktív napirenden** belül kínálgató fejlesztési alkalmakat is maximálisan kihasználjuk.
- Az osztályon belül igyekszünk kialakítani az együttműködés minden lehetséges és szükséges formáját, alkalmazzuk az **önálló és a kiscsoportos tanulási formákat** (differenciáló, kooperatív technikák, projektmódszer).
- **Kis létszámú osztályainkban a módszereink, az eszközeink a tanulók szükségleteihez igazodnak.**
- A **tanórák 45 percesek**. Szükség szerint játéktevékenység, légző gyakorlatok, önellátás tanulásának beiktatásával biztosítjuk a tevékenységformák váltakozását, így a tanulók pihenését. A tanmenetnek megfelelően naponta kétszer van tanítás alkalmanként 2-3 tanítási órát tartalmazó blokkban. A testnevelés órákat arányosan elosztva a délelőtti és délutáni – napközi – időszakban tartjuk meg. A tanulók fejlődését szükség szerint a tanórákon kívül egyéni fejlesztéssel is segítjük.
- A **házi feladatok** elsősorban az alkalmazást, gyakorlást, elmélyítést szolgálják. Segítik a feladattudat kialakulását, sikerélményhez juttatják a tanulót. A feladatok mennyisége, nehézsége mindenkor igazodik a tanuló sajátosságaihoz, önálló feladatvégzéséhez és terhelhetőségéhez.
- Az 1. osztályosoknak szükség esetén két tanévet (**nyújtott tanév**) biztosítunk a tananyag elsajátítására a szülők egyetértésével. A tanuláshoz elengedhetetlen a különböző képességek kialakulása, fejlődése. A gyermekek játékos formában, minden érzékszervre kiterjedő szemléltetéssel, sok-sok tevékenykedtetéssel sajátítják el a tananyagot.
- Az **olvasás és írás tanítása** diszlexia- és diszgráfia prevenció módszerrel, a matematika oktatása diszkalkulia megelőző módszerrel történik.
- Mindennapos feladatunk a **kommunikáció fejlesztése**, a helyes beszédre nevelés. Programunkban biztosítjuk a beszédfejlesztő foglalkozást, de itt is a komplexitásra törekszünk, mert a beszédfejlesztést légző- és finommanipulációs feladatokkal ötvözzük. Célunk a légzés helyes ritmusának kialakítása, az auditív figyelem, a hangok differenciálásának és pontos kiejtésének tanítása, a tiszta, érthető beszéd kialakítása. Céljaink elérését légző-, ajak-, nyelv-, faciális, hallásfejlesztő, hangutánzó feladatok segítik.
- Kiemelkedő feladatunk az élet minden területén a teljes **önállóságra nevelés**. Az önálló öltözködést, étkezést, személyes higiénit a mindennapi tevékenységek szerves részeként tanítjuk.
- A tanulásban akadályozott tanulók nevelési folyamatában különös hangsúlyt kap a **képességfejlesztés**. Ennek fő területei: a kommunikációs, a kognitív, a kreatív, a motoros, az orientációs és a szociális képesség. Ezek kialakítása élménybe ágyazott, ugyanakkor nagyon gondosan elemeire lebontott és gyakori visszatéréseket biztosító tanulási folyamatban történik. A tapasztalási folyamatokban való elmélyülést, a megtanulandó fogalmak élményekkel való összekapcsolását részesítjük előnyben.

- Az ismeretátadás során főbb **pedagógiai értékeink, módszereink**, a sokoldalú, konkrét szemléltetés, az ismeretek sokoldalú megközelítése, a szemléletességre való törekvés, a fokozatosság, a rendszeresség, a játékoság, az ismeretek alkalmazási feltételeinek megteremtése, a differenciált fejlesztés és differenciált követelményrendszer megvalósítása.
- Szeretetteljes légkörben, magasan képzett, több diplomás, tapasztalt konduktorok, tanítók, fejlesztő pedagógusok tanítják, nevelik a gyermekeket.
- A napirend keretein belül biztosítjuk a **mindennapos testedzést** játékos testmozgás, sportjátékok formájában, valamint a konduktív mozgásfejlesztés foglalkozásain: reggeli edzés, hely- és helyzetváltoztatás tanulása fekvő, ülő álló helyzetben, járástanulás.
Ezek a foglalkozások kimerítik és így helyettesítik a mindennapos testnevelést.
- SNI - tanulóink **úszásoktatása** terén szakmai elvek alapján megkülönböztetünk úszás-tanítást, illetve izomlazító, egyensúly- és koordinációfejlesztő hydrotherápiát. Mindkét esetben a Tankerületi Központ közreműködésével igénybe kell vennünk a Városi Strand szolgáltatásait. Az ilyen foglalkozások megszervezésénél elsődleges szempont a hatékony fejlesztő tevékenység mellett a biztonság, tehát komoly humánerőforrás-igénnyel kell számolni. Ezért az úszás megszervezéséhez a Tankerülettel való tanévenkénti egyeztetés szükséges.
- Tanulóink **első idegen nyelv oktatása** (4. osztály) szaktanár bevonásával lehetséges. Ennek megszervezése a Tankerületi Központ általános iskoláinak segítségével történik tanévenkénti egyeztetéssel.

Célunk

A tanulásban akadályozott, sajátos nevelési igényű gyermekek általános műveltségének megalapozása, a társadalomba való beilleszkedés feltételének elsajátíttatása, az önálló életre való nevelés, illetve a személyiségük ismeretében az önmagukhoz képest maximális fejlődés lehetőségének megteremtése.

Figyelembe vesszük a szakértői vélemények javaslatai alapján a tanulásban akadályozott tanulók speciális szükségleteit, pl. a téri tájékozódás, a figyelem, az emlékezet, a finommotorika, a kommunikáció, a szociális viselkedés zavarait.

Feladatunk

- Az alapvető készségek, képességek fejlesztése, valamint a környező világban való eligazodáshoz szükséges ismeretek nyújtása.
- A sérült vagy fejletlen pszichikus funkciók korrekciója.
- A megfelelő magatartási és viselkedési formák átadása.
- Speciális nevelési szükségleteiknek megfelelő oktatás biztosítása, kedvező szociális feltételek megteremtése.
- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása.
- A kudarcűrő képesség növelése.
- A számukra szükséges sikerélmény biztosítása.
- Önállóságra nevelés.
- Az önálló életmód lehetőségeinek kialakítása a saját korlátaik megismertetésével.

Az oktató-nevelő munka eredményeinek mérése, értékelése

1. A tanulók értékelése, ellenőrzése, mérése

A tanulók munkájának értékelése egységes elvek alapján történik, de a tanulók állapotának, fejlettségi szintjének megfelelően személyre szabott, differenciált. Az egyénhez igazodó tanulásszervezés érdekében tanulóink fejlődését önmagukhoz mérjük. Differenciálunk a célok és az értékelés szintjén is, eredményeikről, hiányosságaikról részletes, szöveges értékelést adunk.

Az értékelés folyamatos és rendszeres. A tanulók a tanítási órákon és a foglalkozásokon folyamatos szóbeli visszajelzést kapnak teljesítményükről.

A tanulók értékelésének alapja a konstruktív megfigyelés, illetve a tanítási-tanulási folyamatot kísérő ellenőrzések és mérések eredménye.

Alapelvek

- Konkrétumokon alapul.
- Figyelembe veszi a tanuló önmagához mért fejlődését, fejleszti a reális önismeretet.
- Fejlesztő, ösztönző, motiváló hatású, segítő szándékú.
- A pozitívumokat megerősíti, a hiányosságokat diagnosztikus jelleggel tárja fel a tanulási képességek területén.
- Lehetőséget, módot ad a javításra.
- Folyamatos, rendszeres, végigkíséri a tanítás-tanulás folyamatát.
- Pontosán dokumentált.
- Egyértelmű, pontos, nyelvi szempontból is igényes megfogalmazású.
- Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

2. A tanulók tantárgyi ismereteinek, képességeinek, készségeinek mérése

- A számonkérés alapja a kellő mélységben elsajátított és begyakorolt tananyag.
- A témazáró felméréseket minden esetben összefoglalás előzi meg.
- Elégtelen dolgozat, illetve felelet esetén lehetőség van a javításra.
- Egy napon csak egy témazáró dolgozat írásható.
- Minden esetben pozitívan értékeljük a tanuló önmagához mért fejlődését
- Szóbeli feleltetés esetén figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjét, esetleges beszédproblémáit.
- Az írásbeli számonkéréshez a tankönyvekhez adott, adaptált, illetve saját készítésű feladatlapokat, teszteket egyaránt használunk.
- A beszéd- és írásproblémával küzdő tanulóinknál a közös követelményrendszer elérését mérő egyéni számonkérési módszerek és eljárások kidolgozása a tantárgyat oktató konduktor-pedagógus feladata.
- A szóbeli és írásbeli számonkérések módja, formája, rendszere, aránya, súlya mindenkor igazodik sajátos nevelési igényű tanulóinkhoz

3. A tudásszint mérésének időpontjai

- Év eleji diagnosztizáló felmérések - az előzetes tudás és a fejlesztendő területek megállapítására. Cél a tanulók bemeneti kompetenciáinak feltárása.

- Folyamatosan a tanítási-tanulási folyamat során. Cél a tudáselemek vizsgálata, hiányosságok feltárása, korrekció.
- Egy adott tantárgyon belül a témakör lezárása utáni mérés. Cél az összegzés, megerősítés, visszacsatolás. Egy tanítási napon egy témazáró dolgozat megíratására kerülhet sor.
- Félévi és év végi felmérések.

4. Az értékelés formái

4.1. Szóbeli értékelés

A tanítási órákon szóbeli értékeléssel biztosítjuk a rendszeres visszajelzést tanulóink számára. A diagnosztikus értékelés célja a tanulók előzetes tudásának feltárása, a tanár tájékozódása nagyobb tartalmi egység tanítása előtt. Formatív értékeléssel tárjuk fel a tanulási hibákat és nehézségeket – ez tudáselemekre irányul, nem a tudás komplex egységeire. Célja az eredményes tanulás elősegítése, javítás, pótlás, tehát a tanulási folyamat korrekciója.

4.2. Szöveges értékelés

Az első osztály tanulói negyedévente szöveges értékelést kapnak tanulmányi előmenetelükről. A második osztályban el kell kezdeni az érdemjegyek bevezetését.

A szöveges értékelés alapja a tananyag követelményrendszere. A részletes értékelés kitér az egyes célterületek elért szintjére, feltárja az esetleges elmaradásokat. A részletes értékelés összegzéseként a pedagógus minősíti a tanuló teljesítményét.

A minősítés formái:

- * kiválóan teljesített,
- * jól teljesített,
- * megfelelően teljesített,
- * felzárkóztatásra szorul.

A „felzárkóztatásra szorul” minősítés magában foglalja az évismétlés lehetőségét, ezért a „nem felelt meg” (1) minősítést nem alkalmazzuk.

A készségtárgyak (vizuális kultúra, technika és tervezés, ének-zene), valamint a digitális kultúra és etika tantárgyak értékelése szövegesen történik végig az 1- 4 évfolyam során. A minősítési fokozatot az órai aktivitás, motiváltság, és a gyermek önmagához mért fejlődése alapján állapítjuk meg. Az átjárhatóság biztosítása érdekében a minősítés érdemjegyekre váltható.

4.3. Érdemjegyek, osztályzatok

Második osztály félévtől az alábbi érdemjegyekkel osztályozunk (félévkor még szövegesen és osztályzat alapján is történhet az értékelés, a tanítási év végén már csak osztályzattal minősítünk):

- (5) jeles,
- (4) jó,
- (3) közepes,
- (2) elégséges,
- (1) elégtelen.

A tanítási órákon nyújtott teljesítményt - szóbeli felelet, házi dolgozat, témazáró dolgozat – jegyekkel értékeljük.

Általában a tananyag követelményrendszerének elsajátítása 30%-ig elégtelen, 50%-ig elégséges, 75%-ig közepes, 90% -ig- jó és 90-100% között jeles. A témazáró és felmérő dolgozatok érdemjegyeit kétszeres értékkel számítjuk.

Havonta egyszer, de legalább félévente háromszor értékeljük a gyermekek teljesítményét érdemjeggyel. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. A

szöveges értékelést és az osztályzatokat az osztálynapló értékelő napló részébe, és az ellenőrző könyvbe/tájékoztató füzetbe egyaránt be kell jegyezni. Írásbeli beszámoltatás esetén a dolgozatra is rá kell írni a minősítést.

A tanulók tudásszintjéről, tanulmányi előmeneteléről az ellenőrző/tájékoztató füzetben, valamint a félévi és év végi bizonyítványban adunk tájékoztatást. Félévkor és tanév végén a sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók osztályozó vizsgát tesznek a nevelőtestület által meghatározott időpontban valamennyi tantárgyból (kivéve a készségtárgyakat). Az osztályozóvizsga tartalmi és formai követelményeit a felkészítő pedagógusok állítják össze.

Azt a tanulót, akinek egyéni adottsága, fejlettségi szintje ezt szükségessé teszi – a szakértői javaslat alapján - az igazgató mentesítheti az év közbeni osztályzás alól. Ilyenkor félévkor és év végén szöveges értékeléssel kell minősíteni a diák tanulmányi előrehaladását.

4.4. A magatartás és a szorgalom értékelése

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök – az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi.

A magatartás értékelésének szempontjai:

- az iskola házirendjének elfogadása, betartása,
- az általános viselkedési normák elfogadása, betartása,
- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- fegyelmezettség.

A magatartás minősítése: - példás (5), - jó (4), - változó (3), - rossz (2).

A szorgalom értékelésének szempontjai:

- motiváltság,
- önálló munkavégzés, megbízhatóság, kötelességtudat,
- aktivitás,
- tanórán kívüli tevékenységek, többletmunka,
- az eredmények érdekében tett erőfeszítés.

A szorgalom minősítése: - példás (5), - jó (4), - változó (3), - hanyag (2).

4.5. A magasabb évfolyamba lépés és az évfolyamismétlés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Erről a nevelőtestület dönt a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján.

A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló ebben az esetben osztályozóvizsgán köteles részt venni.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.

Az osztályozó, javító, pótló vizsgákat évente két alkalommal: a tanév végén és a tanév megkezdése előtt bonyolítja le iskolánk. Kivételes és indokolt esetben, az iskola igazgatójának engedélye alapján tanév közben is letehető az adott vizsga.

4.6. A tanuló felvételének, átvételének szabályai

Az első évfolyamba lépés feltételei

SNI gyermekek esetében az iskolaérettségről, tankötelezettség teljesítéséről a szakértői bizottságok döntenek. Az iskolában felvételi eljárás nincs. A felvétel feltétele az érvényes szakértői határozat.

Felvételi eljárásrend

Az iskola intézményvezetője a felvételtől, tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az iskola intézményvezetője értesíti a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással.

Jogorvoslati eljárás

Az intézményvezető által hozott döntés ellen a szülő jogorvoslati lehetőséggel élhet. A szülő jogszabálysértésre vagy érdeksérelemre hivatkozással nyújthat be kérelmet a kézhezvételtől számított 15 napon belül. Az eljárást megindító kérelmet a Kiskőrösi Tankerületi Központ Intézményvezetőjének címezve az iskola igazgatójához kell benyújtani. A benyújtott kérelmet a Tankerület a beérkezéstől számított 21 napon belül köteles elbírálni.

Az intézménybe lépés magasabb évfolyamon

Tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján is keletkezhet. A felvétel és az átvétel szakértői határozat alapján történik. A felvételtől, átvételtől, ill. az elutasításról – az egyedi körülmények mérlegelése alapján – az intézményvezető dönt.

4.7. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben "A továbbhaladás feltételei" c. fejezetben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

- Ha a tanuló a 2.- 4. tanév végén egy vagy két tantárgyból kapott "elégtelen" osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.
- Amennyiben a tanuló kettőnél több tantárgyból kap elégtelen osztályzatot, a tantestület határoz arról, hogy javítóvizsgát tehet-e, vagy az évfolyamot ismétli meg.
- Ha a tanuló 250 óránál többet mulasztott, a tantestület határoz arról, hogy osztályozó vizsgát tehet-e, vagy az évfolyamot kell ismételnie.
- Az egyéni munkarendes tanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai az évfolyam tantárgyai a készségtárgyak kivételével.
- A 4. évfolyamon a tanuló idegen nyelvből sem évfolyamismétlésre sem javítóvizsgára nem utalható.

Az osztályozó, illetve javító vizsga tartalmát, követelményeit a tananyag követelményei alapján az adott osztályban tanító pedagógus és az osztályfőnök határozza meg.

4.8. A szülők tájékoztatása

A szülőket év elején tájékoztatni kell a tanév végére elérendő követelményekről, a tanulók értékelésének és minősítésének formáiról, módjáról. A tájékoztatás történhet szóban (szülői értekezlet, fogadóóra) és írásban (tájékoztató füzet, ellenőrző, hivatalos értesítés) is.

A tanulók tudásszintjéről, tanulmányi előmeneteléről az ellenőrző/tájékoztató füzetben, valamint a félévi és év végi bizonyítványban adunk tájékoztatást.

A nevelési és oktatási célok megvalósítását segítő tanítási órán kívüli tevékenységek

- Napközi

A közoktatási törvény előírásainak megfelelően az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban napközi működik.

A napköziben a Pedagógiai Programban kidolgozott célrendszernek megfelelő tudatos pedagógiai tevékenység biztosítja az eredményes nevelő-oktató munkát.

Kiemelt célok, feladatok, követelmények:

- környezeti nevelés
- kommunikációs kultúra
- tanulás támogatása

Az általános iskolai nevelés céljainak megvalósítása, a családi nevelés részbeni pótlása, a szocializációs és személyiségformáló, valamint a rendkívül fontos gyermekvédelmi funkció betöltése érdekében az alábbi feladatokat kell elvégeznie a napközinek:

- A napközi hozzájárul az iskolában folyó értelmi nevelés feladatainak megoldásához, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulós és a sajátos nevelési igényű tanulók fejlődésének segítéséhez.
 - A napközi lehetőséget ad az iskolában szerzett ismeretek gyakorlati életben való alkalmazásra, felhasználásra.
 - Erősíti a tanulóknál az aktivitást, az önálló tanulás készségeit.
 - A mindennapi munka körülmények megszervezésével alakítja a napközis gyermekekben a pozitív munkaszokásokat és a feladattudat fejlődését.
 - A napközi változatos, gazdag tartamú kulturális foglalkozásokkal, életkorhoz méretezett elégséges, igényes szabadidő biztosításával járul hozzá a művelt, szabadidejét kulturáltan eltöltő gyermek neveléséhez.
 - Színházi előadások, zenei-, bábelőadások látogatásával segíti a kultúra iránti igény kialakulását, megszerettetését.
 - Kézműves tevékenységekkel fejleszti a képzelőerőt, erősíti a gyermekek vizuális kompetenciáit.
 - A napközi tevékenyen részt vesz az egészséges, erős, edzett, lelkiileg, érzelmileg gazdag ifjúság nevelésében, a rendszeres testmozgás biztosításával
- A napköziben az iskolával és a családdal összhangban a teljes személyiség nevelésére törekszünk. A nevelés folyamatában a munka és a játék, mint mindennapos tervszerű, szervezett tevékenység kap helyet.
- A napközis tevékenységek szerves részévé tesszük a gyerekek által szabadon választott tevékenységeket. A kötelező és a szabadon választható tevékenységek során törekszünk az önállóság, az alkotó-képesség és az önfejlesztés igényének, képességének fejlesztésére.

LÁZÁR ERVIN PROGRAM

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya egyetértett azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

A Kormány létrehozta a Lázár Ervin Programot, melynek keretében minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskola és középiskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

A program kiírója az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkársága meghatározta az egyes évfolyamok esetében a programelemek körét, melyek a KRÉTA LEP felületén nyomon követhetők.

Az általános iskolai tanulmányok ideje alatt egy alkalommal egy őshonos állatokat bemutató farmot is meglátogatnak a tanulók, ennek időpontjáról, módjáról az intézmény dönt a lehetőségek függvényében.

Az 1., 2., 4. évfolyamos diákok részére szervezett programok helyben, az iskola vagy a Tankerületi Központ által kijelölt helyszínen kerülnek megvalósításra.

A Lázár Ervin Program megvalósítása során az intézmény folyamatosan együttműködik a Tankerületi Központtal, ennek érdekében kijelöli az iskola LEP kapcsolattartó pedagógusát.

Az intézmény LEP kapcsolattartó pedagógusa az alábbi feladatokat látja el:

- A KRÉTA LEP felületen – az intézményvezetéssel és az osztályfőnökökkel történő egyeztetést követően- leadja jelentkezéseket, az egyes előadásokhoz tartozó tanulólétszámot és a kísérő pedagógusok számát a Tankerületi Központnak.
- A Tankerületi Központ LEP koordinátora által jóváhagyott előadások megszervezésében együttműködik a Tankerületi Központtal.
- Az osztályfőnökökkel együttműködve figyelemmel kíséri, hogy minden tanuló eljusson minden évfolyamon a kijelölt előadásra.
- A tanulók utaztatásának megszervezésében együttműködik a Tankerületi Központtal.
- Tájékoztatást nyújt a kísérő pedagógusoknak a tanulói létszámról, az előadás időpontjáról és az előadásra való eljutásra vonatkozó információkról.
- Folyamatosan tájékoztatja az intézmény vezetését a Program megvalósításáról.

ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot az igazgató készíti el a nevelőtestület bevonásával.

A Pedagógiai Programot a fenntartó fogadja el.

Módosítása csak a nevelőtestület és a fenntartó egyetértésével történhet.

Érvényesség

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 5 évre tervezi, érvényes 2023. szeptember 1-től visszavonásig. Következő felülvizsgálat 2028. augusztusában esedékes, illetve jogszabályváltozás, vagy feladatmódosítás esetén.

LEGITIMÁCIÓ

Jelen pedagógiai programot az intézmény vezetőjének előterjesztése után a fenntartó elfogadta.

Kiskőrös, 2023.

.....

Vágó Ferencné
tankerületi igazgató